

Barta Zoltán

Sátai Füzetek

Barta Zoltán

Sátai Füzetek

Szerzői magánkiadás, 2011

ISBN 978-963-08-1660-1

© Barta Zoltán

Tartalomjegyzék

A visszatérő

Az ember esetenként visszatér élete nagy eseményeinek színhelyére, ha másért nem, visszaemlékezni a régi szép időkre. De mi történik akkor, ha a visszatérés több ezer év múlva jön el? Felidézhetők még ezek az emlékek? * Ugrás az oldalra: [4](#)

Sátai boszorkány, 1902

Egy nyugalmas faluban, régen elfelejtett magán-irattárban véletlenül megtalált dokumentum szélére firkált feljegyzésből kikerekedő történet. Nem minden az, aminek látszik, sőt, ami látszik, az is legtöbbször egészen más. * Ugrás az oldalra: [12](#)

Párhuzamos álom

Előfordul, hogy az ember valóságot álmodik. Annyira, hogy még ébredés után sem ér véget az az álom, amibe belekeveredett. Esetleg nem is volt álom? Hol történnek a dolgok valójában? Olvasson egy olyan történetet, amelyben az Eger-Putnok elektromos gyorsvasút, a Ladányvölgyi Viadukt, a sátai Lilice Szálló a helyszínei egy szomorkás történetnek, miközben az NB I.-ben debütáló Sátai FC a helyi új footballstadionban éppen legyőzi a Ferencvárost. * Ugrás az oldalra: [21](#)

Üvegfal mögött

Rövid történet arról, hogy az események, amelyeket gondolatban létrehozunk, a valóságban is megtörténnek. De melyikben? Lehetséges, hogy több valóság között éljük le az életünket? Ebben a történetben két sátai valóság találkozik, de érzékeljük-e, hol van az átjárás a kettő között? * Ugrás az oldalra: [27](#)

Interjú az üvegfal mögöl

Egy újságíró riportot készít az *Üvegfal mögött* című novella két szereplőjével. Tényleg kiderül, hogy az idő el tud csúszni, akár többszörösen is. Ki és mi a valóságos? A szereplők keltek életre, vagy a szerző került bele a szereplők életébe? Érdekes beszélgetések, amelyek segítenek tisztázni az *Üvegfal mögött* című történet háttérét. De segítenek-e valójában? A riporter egyensúlyoz azon a határon, ami a két történet szereplőit elválasztotta és összekötötte. * Ugrás az oldalra: [40](#)

A visszatérő

Hátamat egy kidőlt, moha-lepte fatörzsön megvetve feküdtem a sűrű aljnövényzetben. A nap éppen a támaszkodó lábamon átkötött sarut égette, térdtől felfelé viszont árnyékoltak a lombok meg a páfrányok. Kellemes alvás-ébrenlét közötti állapotban feküdtem a fán, arra vártam, hogy leszáradjon rólam hajnali harmat, és továbbmehessek a hegygerinc felé. Még holdvilágnál hallottam a csorda jellegzetes zaját, ahogy egymást lökdösve igyekeztek a patakhoz tódulni, egyik-másikukat a kilökték a sorból, azok a meredek domboldal aljába hemperedtek. Két-három állatot számoltam, ami így járt, de mindegyik visszatalálhatott a csordába, mert csak a letiport növényeket találtam lent. Az állatok nyers szaga megmaradt a levegőben, hogy ingereljen, és kitartóbbá tegyen az éhséggel szemben, de hosszasan korgott a gyomrom, ahogy hajtogattam a gallyakat, leveleket a sűrűben. Három napkeltevel ezelőtt ejtettem zsákmányt utoljára, és a maradék sem tartott túl soká, viszont pontosan tudtam, hogy az éjszaka beállta előtt még enni fogok. Láttam magam előtt a húst, amint lefoszlik a nyers csonttól, a számban összegyűlt nyálat alig bírtam lenyelni, majd aztán ettől hangosat böfögtem.

Ettől az emléktől megmozdult a testem, tette készen pillantottam szét magam körül. Ahogy leugrottam a fatörzsről, megleptem egy gerincest, valami nagy, mocskos tojást dézsmált egy fa odvában, csak a két hátsó lába állt kifelé. Könnyű préda, éppen emeltem volna a fegyveremet, de újra megcsapott a csordából kitevedt friss hús illata, úgyhogy hagytam a kis négy lábút, jó lesz legközelebb.

Megindultam a patak irányába. Magamon csodálkoztam, hogy milyen hangtalanul, nesztelenül haladok az erdőn keresztül, arra gondoltam: szinte lehetetlen engem zsákmányul ejteni.

Ebben a pillanatban egy óriási tűlevelű törzse mögé ugrottam, és hozzálapulva megkushadtam. A koponyámat a fához verdesve büntettem meg magamat: néhány éjszakával ezelőtt nyomot találtam. Nyomot találtam a csorda csapásán. Félelmetes, rettenetes nyomot, attól kezdve rettegtünk. Egy kardfogú nyomai.

Aztán a holdfénynél belerikoltott a levegőbe, de úgy, hogy a nőstényekkel a fán vártuk ki a

napsugarakat. Két éjszakán vándoroltunk tovább, hogy ne találjon ránk, vagy legalább a nyomunkat elveszítse. A kardfogú tigris veszélyes ellenfél. Ha szemből támad és nyíltan, mi, a vadászok elbánunk vele, de ez nem fog így támadni. Lesből fog ránk rontani.

Megint a fához vertem a fejemet. Meg kell büntetnem magam, hiszen most, hogy felidéztem, ezzel magamhoz vonzottam a fenevadat! Vicsorogva ütöttem a fejemet a fa kérgébe, sós verejtékem mindenhol kiütött rajtam, a félelemtől pánikba estem. Ez baj, a tigris ezt érzi meg. Nem a fajtám szagát: a félelem szagát, a remegő áldozat kipárolgását. Arra eszméltem, hogy a fejem koppanása a fa törzsén az egyetlen zaj a sűrűben.

Abbahagytam, és megfigyeltem magamat. Néhány lélegzetvétel után elmúlt a rettegés, most nem is éreztem a fenevad szagát, ami csakis az én orromat érintette, valahonnan belülről. Nem lesz baj.

Óvatos kis szökkenésekkel haladtam tovább. Két domb között ért véget az erdő, a másik, sziklás domboldalon már újra fák susogtak, a völgyben nádas-sásos, vízszagú nyiladék. A patak!

Feljebb léptem egy fa törzsén, és igen, a völgyben taposták a sarat az én drága, frisshús-szagú zsákmányaim!

Leugrottam a fáról és rejtőzködve megindultam a víz felé. Néhány lépés után megdermedtem, a fegyveremet is kiejtettem a kezemből. Diadalmas üvöltés suhant el a völgy fölött. A tigris...

Megdermedtem, a rettenet minden porcikámat átjárta. A hang a hátam mögül jött, az is lehet, hogy nem engem, hanem a csordát keríti.

Nem várakozhattam. A hang mindennél közelebről jött, szinte éreztem a metszőfogak tépését a nyakamon. Rohanni kezdtem a fűben, egyenest a csorda felé. Ez az egy menthet meg: ha elvegyülök közöttük.

Alig értem a közelükbe, de még így is óvatlan voltam, a csorda megriadt. Ezeknek a négylábúaknak kevés is elég, egy madár szárnycsapásától képesek annyi kőhajításnyit vágtatni, hogy nem látja őket a szem.

Megugrottak, nem értem be őket. A leglomhább egyed is sokkal gyorsabb volt tőlem. Igyekezeteemben a fegyverem fennakadt egy bokron, átestem rajta, egyenest a vízbe. Vicsorogva bevágtam a nádasba az egész hasznavehetetlenné vált eszközt. Egy fa nőtt keresztül a patakon, éppen kapóra jött, átfutottam rajta a másik oldalra és lendületből

belevetettem magam az aljnövényzetbe. Ott meglapultam. Vészjósló csend honolt, ilyet még nem tapasztaltam. A fák lombja sem susogott, a madarak is elhallgattak.

Zihálásomat a földre lehelve meghúztam magam az aljban. Félelmem nedvei azonban újra megjelentek, undorodva töröltem magamról az izzadtságot egy marék levéllel.

Nem volt menekvés. A fenevad engem választott, már nem is üvöltött, kényelmes, magabiztos morgása valahonnan nagyon közélről hallatszott.

Rémületemben felpattantam. Egy sziklakövet elhajítottam a másik irányba, hogy eltereljem figyelmét saját meneküléséről.

Nem sikerült, néhány szökkenésem után a fülemben kúszott az a máskor meg nem hallható hang, amint a tigris mancsai megkapaszkodnak azon a fatörzsön, amelyiken átrohantam a patak fölött. A gerincemen valami forró és éles érzet indult meg a fejem felé. Futni, rohanni, menekülni!

Beugrottam az utamba eső fa mögé. Legféltebb kincsemet, egy lapos, élesre reszelt nyúzókövet vettem a kezembe, és a fenevad felé hajítottam. Nem kellett volna: belenéztem a szemébe a dobás közben. Magamat láttam benne, remegve a félelemtől.

Felkúsztam a fára, ami mögött megbújtam. Teljesen a csúcsáig másztam, nem gondolva arra, hogy a vékony felső ágak már nem bírják el. A fiatal fa megremegett a súlyom alatt, és megadóan visszahajlott a talaj felé, éppen a tigris mögé. Apró tisztás felé zuhantam, ahol kisebb szikladarabok között folyt a patak eltévedt vize. Mielőtt földet érhettem volna, megkapaszkodtam egy közeli fa ágában, ami tovább dobott ugyan, de a mozdulattól reccsenve leszakadt alattam.

Zuhantam a biztos halál felé.

A levegőben sok mindenre gondoltam: a hordára, amelyik felnevelt, a nőstényre, amelyik velem maradt, a csordára, amelyik táplált. Annyi minden zajlott le a szemeim előtt nyomorult életemről, hogy máskor napkeltéig tart végiggondolni.

Végül nyekkenve a földre zuhantam, de ahelyett, hogy összezúztam volna magam a tigrismarás előtt, megindult alattam a talaj, és egy szusszanásnyi idő alatt elnyelt. Kis időre a föld alá kerültem, de számból a humuszt köpködve hamar felültem, leráztam magamról a rögöket és feszülten figyeltem.

Megint csendes volt minden.

A tigrisnek nyoma sem volt, a nap háborítatlanul tovább sütött, a fák lombja susogott.

Egy érdekes barlangban üldögéltem, ennek a teteje indult meg alattam.

Eddig soha nem láttam még csak hasonlót sem. Körben sima, szürke fala volt, érdekes jelekkel rajta, én magam nem tudtam volna vérrel olyat mázolni. A sarokban mindentől elütő, jellegzetes, embernyi kődarab állt, amelynek éppen a kezembe illő ága nőtt.

Megsimítottam óvatosan az ágkinövést, éppen olyan volt, mint a barlang fala, de attól sokkal simább, a folyóparti kavicsoknak volt ilyen tapintásuk. Amikor megmarkoltam a kiálló részét, az nyelt egyet, reccsent, majd a kő felém mozdult. Mögötte egy sötét nyílás keletkezett.

Először hátrébb léptem tőle, de eszembe villant a tigris és inkább megindultam a sima falú, sötét barlang felé. Ahogy beléptem a feketeségbe, nappali világosság támadt, a barlang egyenes falain csíkokban tűz gyulladt, de nem perzselt, csak világított, jól esett a szemnek és azt is láttam tőle, hogy hova lépek. Elindultam a nyomukban, a szűk járat végén egy újabb hatalmas kő nyílt meg előttem. A következő barlangban is fény gyulladt, ahogy beléptem, és a megnyíló kő óvatos neszezéssel bezárult mögöttem. A barlang falán szabályos résben egyszerre megjelent egy csupasz arcú hím, és beszélni kezdett felém, de nem értettem, amit mondott. Mordultam egyet, hogy hagyja abba, mert elvonja a figyelmemet a tigris lépteinek zajáról. Ugyanúgy vinnyogott tovább, így aztán ráugrottam, de nem tudtam benne kárt tenni, beszélt továbbra is az érthetetlen nyelven. A barlang falában rejtőzött el, csak egy kis nyíláson beszélt ki, amit jégtábla takart. Meglapultam a fal tövében, talán abbahagyja, ha már nem lát, de nem tudtam elbújni: egyre csak beszélt, bárcsak értettem volna, mit. Néhány nehéz lélegzetvételt követően rájöttem, hogy nem is hozzám beszél a csupasz arcú.

Szétrézttem a barlangban: ismeretlen szag, ismeretlen, sohasem látott holmik, mind furcsa érzéseket keltettek bennem: emlékekét.

Azt ott mintha álmomban láttam volna már. A szemközti falon néhány hasonló, jeges falú nyíláson egyszer a völgyet láttam, ahonnan elmenekültem, egyszer a patakot, ahol a csorda ivott, közléről. Hmm, a földben vagyunk a barlangban, innen nem lehet kilátni a völgyre...

Körbejártam a barlangot, a szemközti sarokban újra megnyílt egy kő előttem, mögötte azonban nem volt semmi. Ahogy beléptem a nyílásba, megindult sarum alatt az anyaföld, és jókora bucskázások után arccal előre a patakpartra hemperedtem, egyenesen a varacskosok dágványába. A következő gondolatom már a kardfogú volt, a fejemet kapkodva néztem körül: honnan támad?

*

Este a naptáramat lapozgatva megállapítottam, hogy a ház augusztus végén már nem fogad látogatókat. Ez is valami: nem kell feliratkoznom a saját házamba. Remek, ez kell nekem! Van két nyugodt hetem vidéken!

Egy nagy utazótáskába beledobáltam néhány szükségesnek vélt holmit, és szürkületkor elindultam észak felé.

Jócskán éjszaka volt már, amikor megérkeztem. A ház kívülről gondozatlannak tetszett, orgonabokrok és akácfák nőttek be a vastag kőkerítést, fölöttük látszottak az udvaron tenyésző fák. Kapunyitás közben azon gondolkodtam, hogy azért csak meg kéne feddni az öreg gondnokot, mit szólnak a vendégek, akik így látják meg a házat? Bent megenyhült a haragom: precízen kaszált, bár már növekvő gyep, rendbe rakott udvar fogadott, az utcai lámpák fényében is tündéerkertnek látszott. A villanyóra szekrényének a kulcsa nem volt a helyén, így aztán gyertyát és petróleumlámpát kerítettem a szerszámokkamrából, így reprodukáltam a múlt századi falusi esték hangulatát. Szerencsére a gázcsap nyitva volt, ezért hozzájutottam meleg vízhez, és remek teát is tudtam készíteni. Tudják, milyen az? Filteres tea, á, dehogya. A vendégkonyhán egy zománcos fazékban vizet melegítettem, amivel egy álló agyagedényben a polcon talált feketetea-füvet forráztam le. Két kockacukorral királyi italt kevertem, és a tisztaszoba ablakába kikönyökölve bámultam az esti fénybe öltözött falut. A település utcáin – tíz-tizenkettőt számoltam innen a magasból – végigfutott a közvilágítás, mint a szervezet érrendszere. Egy lapos, téglalap alakú területre, a falu központjába futottak be a világító szálak. Templom, bolt, régi uradalmi kastély, iskola, paplak. Csend, sötét, békesség. Amire az utolsót kortyoltam, már közel álltam ahhoz, amit mindig tervezek, hogy a következő héten végleg ide költözök. Megvillantottam a mobiltelefonom: a térerő remek, bárki elérhet, aki akar. Szinte ugyanazzal a mozdulattal ki is kapcsoltam a készüléket.

Kalandos éjszakám volt: azt hiszem, a hintaszékben aludtam el. Éjfél után, vagy legalábbis valószínűleg éjfél után átmásztam a tisztaszoba ágyába, onnan mintegy két óra múlva pánikszerűen a hajópadló rongyszőnyegére, mert nem bírta a derekam a szokatlan matracot. Na, a padlón aztán jól aludtam, a ropogós kispárnát meg egy kockás pokrócot húztam csak magamhoz.

Ennek megfelelően álmodtam is valami hihetlent: rohantam, üldöztek, gurultam, törtem, aztán ébredés után úgy is éreztem magam.

A reggeli készülődés után elindultam a boltba, beszerezni a szükséges dolgokat erre a néhány napra, amit majd itt töltök. Élvezettel húztam magamra a rövidnadrágot, papucsot, meghatározhatatlan színű ujjatlan pólót. Még mielőtt a bolt felé fordultam volna a kocsival, egy hirtelen jött ötlettől vezérelve elkanyarodtam arrafelé, ahonnan késő este megérkeztem: régen láttam már a valamikor olyan jól ismert bérceket, völgyeket. Egy kis patak völgyében vezetett az út, ami a vasútállomásnál kétfelé ágazott. Gyerekkorunkban itt kövekkel torlasztottuk el a patak medrét, és a felgyülemelő vízbe ugráltunk, fürödtünk a forró nyarakon. Egészen addig, amíg valamelyikünk meg nem látott egy-egy siklót a vízben, na onnantól már ritkábban fürödtünk, félelmetes és undorító fenevadnak hittük a hullót.

Itt balra, ebben a hegyben állítólag meg uránércet fedeztek fel. Meg is építették az utat, a szomszéd faluig jó aszfaltút van, de a természetvédelmi terület miatt nem lehetett nyílt színi fejtést kezdeni. Hm, mostanra dzsungel nőtte be ezt a hegyet is, jól van ez így, jól esett ránézni a zöldre, rejtisen bármit is a föld mélye.

A következő S kanyar után két lábbal tapostam a fékbe. Az autó azonnal leblokkolt, a motor lefulladt, én pedig éppen csak nem fejeltem ki a szélvédőt.

A két hegy, közte a völgy a patakkal. Az erdő között nádas, vízszagú nyiladék. Bent, mélyen az aljnövényzet között csobog a patak. Egy kép és egy érzés villant be a tudatomba, éppen csak annyira, hogy azon kezdjek gondolkodni: honnan ismerős ez? Nem, nem gyerekkorból. Azoknak az emlékeknek egész más a mintája.

Visszatolattam. Az útelágazásnál félreálltam a télire odakészített útszóró anyag mellé, a tetején valami fehér virág nyílt éppen.

Gyalog mentem le a patakig. Ahol régen a kőgátat raktuk, oda még ma is ösvény vezetett le, gát állt a csobogón. Mögötte, mintha egy vonalat húztak volna meg, szétömlött az erdő, a patak menti aljnövényzet és a nádas.

Mint egy régen látott ismerős... Belevetettem magam a dzsungelbe, pedig innen tovább gyerekkorunkban sem merészkedtünk, ez már az erdő.

Néhány méter után eljutottam a patakig. A nagy esőzések meredek omladékot vájtak a partfalba. Most nyugodtan, hűsen ballagott a tiszta víz az árnyékban. Beljebb, egy bokor csalán és valami elvadult bokor mögött egy ős-öreg, vastagtörzsű fa nőtt át a patakon, törzse

vastagon meglakva mohával.

Átmásztam rajta, a patak másik oldalára, onnantól már áthatolhatatlan őserdő vezetett tovább. Nem hiszem, hogy van még ilyen az országban egyáltalán. Beugrottam a fatörzsről az aljnövényzet közé, és egy pillanatra meghúztam magam a csendben, éppen csak az erdő zaját hallottam.

Valami mást vártam, de mondom: csak az erdő zaját hallottam. A fák között vártam a félelmet, az üldözött rettegését, de csak a csendes, békés erdő neszezése, és a patak csobogása érkezett el hozzám.

*

A tanárember a szomszéd faluból érkezett, nem is tudtam, hogy ilyenekkel foglalkozik. Cukor nélkül kérte a teát.

– Tehát ez érdekel? – kérdezte, és belekortyolt az italába.

– Ez. Itt nőttem fel, itt éltem évtizedeket, azt az erdőt mégsem ismerem. Ma pedig úgy jártam ott, mintha ott születtem volna.

Az álmomat nem mondtam el neki, nem fontos, hogy tudja. Hiszen még én magam sem tudom, hogy mit is álmodtam pontosan.

– Nézd, fiam. Ez egy természetvédelmi terület, nemigen lehetett régebben sem csak úgy kutatgatni az erdőben. Pedig lenne mit.

– Hmm, igen. Az útelágazással szembeni völgy, a patakparton.

– Pontosán. Csodálkozom rajta, hogy nem hallottál a dologról, persze akkor te már nem laktál itt.

Új adagot töltött a csészébe. Mit kellett volna hallanom? Gondolat-parancsokat küldtem sürgetően: azt mondd már, ne a teát öntögesd!

– Először gombázók hoztak apróbb dolgokat, hogy ott találták. Nálam maradt egy hegyes kődarab, lyukkal a végén, úgy egy tenyérnyi lehetett. Én nem tudom, mire használták, kés vagy penge, erre hasonlított. Aztán kijöttek a megyeszékhelyről, a múzeumból, ők is szedegettek össze ezt-azt, végül a híradóban a szakértő lezárta a témát azzal, hogy elszigetelt leletről van szó, és kész.

– Miféle leletről?

– Hát *a* lelet. Egy vándorló-vadászó barlangi ősember maradványait találták meg ott. De érdekes módon csak az emberi maradványok egy része lett meg. A feltételezések szerinti felszerelése a vadásznak csak részleteiben került elő. Egy kutató mélyebbre ásott az első lelet helyén, és talált egy földalatti üreget.

– És, és mi történt azután?

– Semmi. A természetvédelmi terület vezetése semmi mást nem engedett meg a kutatóknak. Nem tehettek semmit, miután az első jegyzőkönyvben az szerepelt, hogy a vadász maradványai a domb felső részén lettek feltárva, a többi leletet pedig belemoshatta a patakba a természetes esővíz, hólé. Meg az évezredek. Ezután már nem kezdhettek el ásni az üreg felé, egyszerűen nem volt, aki felvállalta volna a felelősséget. Mi lehetett az üreg, nem tudni. Bizonyosan nem a maradványaiban megtalált ember ásta – és itt elakadt a gondolatmenet, mindenkié. Nos, nagyjából ennyi, amit te nem tudtál, fiam.

Nagyjából ennyit nem tudtam...

Tehát végül mégis elkapott. A patakparti dagonyából már gyanútlanul osonhattam vissza a domboldalra, a csorda által kitiport ösvényre, hogy kedvemre válasszak magamnak a friss húsból. A domboldalon azonban én magam lettem préda.

Álomképek villantak be a gondolataim közé. Valóban álmodtam ezt? De mikor?

Megkerestem az elhajított nyúzóköveket, hogy hegyet faragjak egy jókora fadorongra, amivel egy állatot kívántam elejteni. Közben meglepett a kardfogú. Pusztá kézzel nem voltam ellenfél, még talán fegyverrel sem lettem volna az. Esetleg ha bent maradok a furcsa földalatti barlangban.

A barlangban, ami álmaimból már ismerős volt akkor - vadászó ősember koromban.

*

Már késő este volt, amikor pontot tettem ennek a történetnek a végére. Bezártam a programot, és feltűnt laptopom képernyőjén a háttérkép: útkereszteződés, mögötte egy patak völgye, két dombbal határolva, a völgyben nádas, vízszagú nyiladék.

Sátai boszorkány 1902

Egy rövid történetet szeretnék ezeken az oldalakon elmesélni. Mire a végére érsz, addigra valószínűleg egyértelmű lesz számodra: elhiszed, vagy nem. Ez rajtad múlik. Én átéltem, most megírom.

*

2006 nyara. Abban az időben távol éltem a falumtól és örültem, ha havonta egy-egy délutánt tudtam szakítani időmből arra, hogy visszamenjek, és bejárjak az ismerős utcákból annyit, amennyit csak lehet. Július második hétvégéjén két egész nap jutott, péntek délután érkeztem és csak vasárnap kellett visszautaznom. A péntek este a kulcs a történethez.

J., Budapestre szakadt falubeli barátom éppen itthon volt, a sátai házának udvarán tett-vett, amikor elkarikáztam a kapuja előtt. Ugyan, mennék már be - hát jó. Így történt, és már benne is voltunk a hatalmas beszélgetésben az élet nagy dolgairól, majd különféle más témákról. Egy jó fél éve ígérte nekem J. egy ifjúkori dolgozatát, pályamunkáját a sátai folklór egyik meghatározó részterületéről. Aznap délután látta elérkezettnek az időt, hogy a kezembe adja azt a munkát. Egy másik, koránál és jellegénél fogva csak egy kicsit izgalmasabbnak tűnő dokumentumot viszont most sem kaptam meg tőle, ez a második világháború előtti sátai földgazdálkodásról szóló felmérés, lista, térképek, hasonlók. Ez főleg a falu helynév-anyaga miatt lett volna fontos, de ha nem, hát nem. Állítólag csak a fele volt nála, a másik felét egy öreg gazda birtokolta, aki semmilyen körülmények között nem akart megválni a maga részétől, a két rész pedig J. szerint külön-külön nem sokat ért. Ezt én szívesen eldöntöttem volna sima szemrevételezéssel, de sajnos aznap erre nem nyílt lehetőség. Így aztán maradt a saját kezével írt dolgozata, pályamunkája, ami nekem természetesen legalább olyan nagy kincs volt, mint neki a földgazdálkodási lista és térképek.

Egy dologgal nem számolt J.: mégpedig azzal, hogy miután legurítottuk az áldomás-sört, és

ki-ki hazatért, az én ölemben az ő műbőrbe kötött aranybetűs című dolgozata az első mozdulatra ott nyílt ki, ahol egy tépett, sárga, legalább ezer évesnek tűnő papírdarab volt behelyezve, valami térkép, amolyan tintaceruzás rajzféle. Utólag végiggondolva az történhetett, hogy J. biztos helyre akarta tenni ezt a régi rajzot, és nem talált neki jobb helyet, mint saját bekötött dolgozata a szekrény aljában. Ez nem mostanában lehetett, el is felejtette rendesen, így aztán a térkép-darab mégiscsak hozzám került. Gondoltam én akkor.

A sör, amit megittunk, nem esett jól, úgy éreztem, hogy most már tompítja a gondolataimat. Mértem egy jó liternyit a hűvös kútvízből, és kiültem a kerti nyugágyra a dolgozattal meg a térképpel. Mintegy öt percbe került, mire rájöttem, hogy nem a gazdatérkép van a kezemben, ezzel együtt bevillant az agyamba, hogy ezért is nem figyelt rá túlságosan J. A papírlapon egy utcarészlet félig felülnézeti, félig oldalnézeti rajza volt látható, mint ahogyan régen, a XIX.-XX. század fordulója környékén készítették. A rajz rendszere: kanyar, ház, ház, ház, üres telek, ház, és így tovább. Hosszú korty a kútvízből, papírlapra tekintés.

Ez nem a gazdatérkép, teljesen egyértelmű. De akkor mi...?

A rajz fekete tintával készült, az alsó részén cikk-cakk vonalban elszakadva vagy elszakítva, felül valami ákombákom-szerű írás, tintaceruzával. Mi lehet ez? Megint a kép. Építsem csak be: van ilyen a faluban? Biztosan.

Ház, ház, üres telek, ház: ilyen minden faluban van.

Hosszú korty a kútvízből. Járnom kellett egyet, hogy megmozogjanak a gondolataim is. Nyáron szerencsére sokáig világos van, és bár a Hold is látható volt az égen, a nap este nyolc órakor még fülledt meleget öntött a falura. Biciklire pattantam és elindultam a Tanya felé.

A Tanya régen egy lakott helyet jelölt a Sáta melletti erdő szélén, ma egy magántulajdonú birtok, valamint három falu, Sáta, Bóta, Uppony által üzemeltetett helyre kis pihenőház

található itt. Keskeny, aszfaltozott út vezet ki az erdőbe a helybeli lakosok – többnyire már elvadult – szőlő- és gyümölcskertjeinek az alján. Bő negyedóra alatt értem ki a választott helyemre. Körülírom, hogy hova, ugyan valaki más tulajdona ez a hely, de a szőlőhegy évek óta gondozatlan, azon a nyáron is elhagyatott volt. A pihenőház előtti utolsó leágazónál jobbra, majd az erdő után az akácligetnél balra, fel a domb tetejére, ami benyúlik a völgybe, majdnem az útig. Ez a hely egészen pontosan a Bikfő-tető közeli, bár alacsonyabb szomszédja.

Mindig éreztem magamban valami rejtett izgalmat, aztán meglepődést akkor, amikor a civilizációtól távol, mondhatni: az Isten háta mögött létesíthetek kapcsolatot a világhálóval. Ugyanezt éreztem aznap este is kint a szőlőhegyen. Olvastam az elektronikus leveleimet, nézegettem más oldalakat, miközben a szakadt, régi papírlap a kijelző jobb felső sarkán pihent, az elektrosztatikus vonzás megtartotta ott. Egy pillantás a rajzra, egy a SÁta-térképre a kijelzőn, egy délkelet felé a hegyekre. Vártam azt a bizonyos „aha!” élményt, ami egyértelművé tette volna a rajzon látható helyszínt. Ismerős volt a rajz. Lappangott bennem egy sejtés, a bizonyosság kellett volna.

Térkép, rajz, hegyek.

Valamivel később az elhagyott szőlőhegyen álló roskatag kunyhó ablaküvegéhez nyomva a lenyugvó nap felé fordítottam a megsárgult papírt. Halvány, elmosódott írás is futott rajta oldalt, az eddig elkerülte a figyelmemet, mert csak odavetett vonalaknak látszott, mint amikor azért firkálunk, hogy ír-e még a toll, amit a kezünkbe vettünk. De hát ez tintaceruzás felirat. Hátulról megvilágítva, többszörös nekifutással ezt olvastam róla: *Sáttai ... útca [ezt szándékosan nem írtam, melyik], ... száma, tisztaszoba, 1902 márczius*. Ez azért nem ment ilyen egyszerűen, mert szabad szemmel is csak firkálásnak látszott a felirat, nem akartam macskakaparásnak jellemezni, de inkább az volt. Az utcát tehát szándékosan nem írtam ki, nehogy valakinek eszébe jusson a valóságban követni a példámat.

Ettől kezdve viszonylag egyszerű volt megtalálni a házat, amit a felirat megjelölt. Amint

beazonosítottam az épületet, szinte megörültem neki, hogy éppen erről van szó: ezt a házat már én is kiszemeltem magamnak, valamikor. Egy olyan porta volt, amit egy ideje nem laktak már, de abban az évben eladták, és az új tulajdonos éppen akkor kezdte el átalakíttatni, amikor ez az eset történt. Az új tulajdonos egy budapesti ember, aznap éppen máshol töltötte az idejét, így aztán legnagyobb sajnálatomra nem kérhettem engedélyt tőle, hogy bepillantassak a ház tisztaszobájába. Csakis az engedélye kellett, más akadály nem állt előttem, hogy bemenjek, hiszen a nyílászárók helye üres volt, még addig nem jutottak el a felújításban, hogy az ablakok-ajtók a helyükre kerüljenek.

Döntenem kellett, hogy bemegyek ott, azon a kora estén, vagy válasszak egy másik időpontot. Mindenképpen úgy kellett szerveznem, hogy senki ne lásson meg, nehogy aztán rosszra gondoljanak. Rövid gondolkodás után a kettőt kombináltam: azt találtam ki, hogy a szürkület beálltával a ház mögött álló domb felől közelítem meg a portát, így a kezdeti sötétségben nem fognak meglátni sem a szomszédból, sem az utcáról.

Addig vártam, amíg az utcán szembejövő embereket már nem ismertem fel a szürkületben. Egy-az-egyben nem mehettem be az udvarba, a falu attól népesebb volt még így estefelé is, meg aztán felmerülhet a kérdés, mit keresnék én abban a házban egyáltalán. A mögötte húzódó dombról viszont egyszerűnek látszott a bejutás a portára.

Egyszerűnek *látszott*.

A dombra hátulról csak egy szántóföldet megkerülve tudtam eljutni, már gyakorlatilag a Halatvén előtt jártam. A titkos küldetésemnek abban a pillanatban vége szakadt, ahogy felkapcsoltam a bicikli halogénes lámpáját. Ez biztosan látszott a faluból is, mindemellett fényénél elég jól lehetett haladni az ösvényen. Próbáltam lekapcsolva is, ezt viszont csak egy egészen rövid ideig, mert két-három pedálozás után belehaladtam egy hecsedlibokorba de úgy, hogy a bokor belsejében állva maradt a bicikli, annyira megfogták a sűrű ágak. Történt, ami történt, mintegy húszpercnyi hegyi túra után eljutottam a ház mögötti dombra. A fű derékig ért, a biciklit egyszerűen a földre fektettem - ha valaki innen lovasítja meg, az

meg is érdemlí.

Ahogy haladtam lefelé a domboldalon a szavannát idéző fűben, azon gondolkodtam, hogy vajon van-e itt betemetetlen kút vagy lerombolt, használaton kívüli budi, esetleg bármi más, amibe bele lehetne esni, és két-három hónap után mumifikálódva, vagy éppen foszlóssá ázva megtalálva lenni ezen az elhagyott területen? Szerencsére nem volt, így kisvártatva a pajta, vagy istálló, szóval a hátsó épület falára tehettem a tenyerem, eddig teljesen jól haladtam. A ház T alakot formált, és visszaemlékezve a belső-hátsó szobája lehetett a régi elrendezés szerinti tisztaszoba. Nem vesződtem az ajtó keresésével, hiszen említettem, hogy az ablakok sem voltak még mind berakva a helyükre, az egyik keskeny ablak-résen beléptem a házba. Közben az járt az eszemben, hogy mi van akkor, ha az eltelt száznégyszáz év alatt akár csak egyszer is megváltozott a ház struktúrája, és egy főfal helyén ma ajtó van, egy hátsó fal helyén ablak, aztán kereshetem a tisztaszobát. Bíztam benne, hogy nem kell a sötétben órákig bolyongnom egy tűhegynyű lámpa fényében. Nem mertem nagyobb lámpát hozni, ezt biztosan nem láthatták meg az utcáról.

Viszonylag hamar rátaláltam a tisztaszobára, de sok örömöm nem lett benne. Ebben a helységben tárolták a régi házból kiszedett ócska anyagokat, ablakokat, fűrészbakot, szüette gerenda-darabokat, de a sarokban láttam sajtárt meg egy puttyot is. Biztosan örülne egy néprajzos ennek a szobának, én viszont mérsékeltebb lelkesedéssel kezdtem nézelődni a sötét helységben, bár igazság szerint még nem is tudtam, hogy mit keresek.

A régi, kiszáradt hajópadló maradványain géppuskalövésékként hatottak a lépteim, akármennyire igyekeztem is lábujjhegyezni. Egy-két helyen szépen meg is adta magát a régi anyag, és bokáig merültem a törmelékben. Legbelül, ahol már lyuk lyukat követett a padlón, megint beszakadt a jobb lábam alatt a korhadt fa, és legalább térdig merültem a padlózatba. Más sem hiányzott, gondoltam, de tényleg nem, mert találtam ott valamit, és lehet, hogy amiatt mentem aznap péntek este abba az elhagyott házba. Térdig süllyedt lábamat nem bírtam kiemelni a lyukból, akárhogy is szerettem volna. Érdekes ez, ha egyszer már beszakadt a padló alatta és becsúszott oda, akkor csak van egy olyan állása a lábfejemnek, amivel ki tudom emelni onnan. Ezt az állást eleinte nem találtam, egy harcos fél óra után

már csupa seb volt a lábam szára is, sőt a saját lábam kiemelésében segédkező kezemmel alaposan összekentem magamat a kiserkenő vérrel. Vígjátékba illő jeleneteket képzeljenek itt el, végül már két kézzel fogtam a padló lyukába beszorult lábamat, hogy ki tudjam rántani onnan. Annyit értem el a rángatással, hogy a lendülettől a hátsómra ültem, valami pléh edényt meglöktem vele a hátam mögött, ami nagy csengés-bongással ugrott beljebb. Ettől megijedtem, de rájöttem, hogy ezt hamarább kellett volna már, mert ijedtemben hirtelen kirántottam a beszorult lábamat a lyukból. A számban tartott vékony elemlámpa viszont pont oda esett bele. Innen már rövid út vezetett oda, hogy kivegyem a leesett lámpámat – és valami üveget, ami a padló alatt kiképzett lyukban volt szintén. Egy sötétzöld, pormocskos borosüveget, amiben csörgött valami.

*

A történetek után négy nappal egy messzi nagyvárosban élő barátom munkahelyén üldögéltem. A barátom vegyész, bármit meg tud állapítani bármiről, különösen, ha kézzelfogható anyagot viszünk neki felderítésre, és azokat az ő szereivel meg tudja kezelni. Én vittem: egy sötétzöld, szinte már feketére aszott, vékony [más nem jutott eszembe róla:] borosüveget, amire belülről úgy rá volt száradva egy komor réteg, hogy nem lehetett belelátni. Viszont csörgött benne valami, sok-sok apró dolog, az egész üveg szája pedig viaszos pecséttel volt lezárva. A barátomnak nem mondtam el, hogy hol találtam ezt a palackot, ha más nem derül ki, legfeljebb megállapítja, hogy a nagymama eldugott likőrkészletére szakadt rá a lábam a padlóval.

De nem.

– Tudod, mi ez? – kérdezte már bent a laboratóriumban.

– Nem. Mi?

Kicsit felhúzta a szemöldökét, és félrehúzta a száját, mint az emberek, akik arra vannak felkészülve, hogy a biztos véleményüket most majd úgysem fogják elhinni, így folytatta:

- Ez egy félliteres borospalack – mondta, és kivárt.
- Tovább?! – a tekintetéből láthatta, hogy én erősen azt szeretném, hogy ő beszéljen inkább.
- Nézd, hoztál nekem valamit, hogy állapítsam meg, mi az. Így van?
- Így. Mondd.
- Akkor mondom. Ez tehát egy félliteres borospalack. A viasz, amivel lezárták, legalább nyolcvan éves, illetve legalább nyolcvan éve kerülhetett rá az üvegre, és a pecsétre is valami szurok-szerű anyagot kentek. Amit el lehet olvasni a pecséten, az a Sátta, meg másik sorban "Úr esztendeje".
- Valami különleges ital talán?
- Így is mondhatjuk. A lepecsételt palack, amit találtál, a következőket tartalmazza: apró cipész-szögek, legalább tizenöt darab, ablaküveg-törmelék, összetört porcelán-darabok, néhány összehajlított réztű, emberi hajsálak, vászon-szálak, ló-, juh- és kecskeszőr. Fekete üledék az üveg alján és oldalán, ami meglepően sok nátrium, kálium, kalcium, magnézium, klorid, szulfát, foszfát, nitrát tartalommal bír...

Itt közbeszóltam, nem volt türelmem hallgatni ezt a szakmai elemzést, pedig tulajdonképpen ezért jöttem ide, és hát, számítottam is rá, de egyszerűen nem látszott, hogy mire végződik az elemzés.

- Mondd el inkább, légy szíves, mintha a sörözőben ülnél, és a haveroknak mesélnéd... – kértem.
- Legyen: találtál egy száznegy éves üveget, amibe kábé nyolcvan évvel ezelőtt női vizeletet töltöttek, továbbá amibe szűrős dolgokat, állati és emberi szőrszálakat, növényi szálakat tömködtek. Amikor ezzel megvoltak, lezárták, lepecsételték, szurokkal légtelenítették, te meg nyolcvan év múlva megtaláltad.

Azt nem mondom, hogy erre számítottam, amikor ezt az egész kalandot elkezdtem, és akkor még enyhén fogalmaztam. Felkerestem a barátomat, hogy talán mégis megosztja velem

azokat a helytörténeti részleteket, amelyeket apró darabokban szedettek össze a faluról. Adott valamit, amiben találtam egy jó régi feljegyzést, aminek utána járva egy vizelettel és mindenféle barátságtalan dologgal töltött, nyolcvanéves borospalack van a másik végén. Néhány nap gondolkodás kellett hozzá, hogy rájőjjek: mégis a helyi történelem sarkalatos pontjának tárgyi emlékére bukkantam akkor péntek este.

Nem kellett messze mennem a részletekért. Másik barátommal, bizonyos D.-vel történetet cseréltünk, én adtam neki a magamét, ő a magáét nekem, amiből tisztultak kissé a dolgok. Az általam talált "lelet" feltalálási helyei általában boszorkány-járta házak. A boszorkányok által megrontott házak padlója alá vizelettel, szűrős tárgyakkal, szőrszálakkal teli palackot ástak el, hogy a ház ne pusztuljon el a rontás végett, vagy hogy ne is kapjon rontást, az ne hasson rá.

Ez az egyik lehetőség. Ebben az esetben ezt a házat, amit titokban felkerestem, meglehetősen hatékony védelem alá helyezte egykori lakója, hiszen nemhogy nem pusztult el a ház, hanem ezekben a hónapokban újítják fel, szebb lesz, mint valaha, ahogy mifelénk mondják: jobb lesz, mint az új.

A másik lehetőség, amit szintén D. osztott meg velem, az az, hogy ugyanezt a palackot boszorkány ásta el azért, hogy elpusztuljon a ház. Ennek viszont, mint ahogy a védelem miatti elrejtésnek sem, nincs határideje, tehát ha a palack megrontás, pusztítás miatt lett a padló alá ásva, akkor annak még nem jött el az ideje, mert a szakszerűen elhelyezett rontás akár generációkon át is várakozhat. Most, hogy elhoztam onnan a bűbáj tárgyát, a vészhelyzet megszűnt a házon, feltételezve, hogy ez a változat érvényes a portára. D. szakértő barátom szerint a tárgy szerepe valószínűleg a rontás lehetett, ezt erősíti az, hogy sem az építkezéssel, sem az eddigi felújítási munkálatokkal nem találták meg, én ezzel szemben egy véletlenül előkerült szakadt papírfecnival szinte órák alatt előkerítettem, kiemelve azt, hogy véletlenül, azt feltételezve, hogy van ilyen kategória egyáltalán. Ez bizony azt jelenti, hogy én megmentettem a házat, illetve – ha az előzőeket nem is, de – jelenlegi és következő lakóit a rontástól. Micsoda szerencsés véletlenek vannak...

A palackot a szomszéd falu határában lévő szeméttelen máglyára dobtam, és miután elhamvadt, a maradványokra tiszta vizet locsoltam, majd beástam a földbe.

Több gondolat is felmerült bennem az esettel kapcsolatban. Példaként mondjuk az, hogy messzi vidékről száznégyszáz év, vagy akár nyolcvan év sem utaztak el kifejezetten azzal a szándékkal, hogy ezt a házat szépen megrontjuk, és kész, utána hazamegyünk. A boszorkány, aki ezt tette, valahol a közelben kellett, hogy praktizáljon.

Vegyünk egy másik eshetőséget: abban az esetben, ha maga a tulajdonos ásta el a padló alá a palackot, hogy megvédje a házat és lakóit a rontástól, annak tudomása kellett, hogy legyen egy közelben praktizáló boszorkányról, aki ellen védekezni kívánt. Mindenesetre az a tény, hogy sem a faluban, sem a szomszéd falvakban nem találtak tömegesen (sőt, a mai napig egyáltalán nem találtak) hasonló leletet, arra enged következtetni, hogy a helyi boszorkány, illetve a tanait követő személyek nagy hatékonysággal, de szinte tökéletesen titokban működtek.

Az esettel kapcsolatban még egy megkerülhetetlen kérdés adódott: a szakadt, megsárgult papírdarab, amit J.-től zsákmányoltam, egy nagyobb papírlap része volt, amin valószínűleg további feljegyzések, további helyi címek szerepelhetnek tintaceruzával, száznégyszáz évvel ezelőtti helyesírással. Melyek lehetnek ezek? Hol vannak még rontás, bűbáj nyomai a faluban? Ezek után már az is lehetséges, hogy SÁta utcáin, házaiban létezik egy helyiség, ahol rajzolt körben álló asztalon, bot és kehely, só és lisztből-mézből-vízből sült tészta mellett, körbe rakott égő gyertyák fényében ma is rituálék zajlanak. Mint később kiderült, ez a feltételezés beigazolódott.

Nyitott szemmel járjuk a világot, akár a falut is. A felszín alatt mindig lapulnak olyan dolgok elrejtve, amelyekről eddig nem gondolkodtunk, de fel sem tételeztük.

Párhuzamos álom

Ahogy ott lógott a völgyhíd betonján felakadva, elgondolkodhatott rajta részletesen, hogy mi is vezetett idáig. Mi történt egészen pontosan vele, hogy aznap reggel csapot-papot otthagya elrohanjon otthonról, és déli egy órakor már a mélység fölött lógjon, arra várva, hogy előbb érjen oda a mentőegység, mint ahogy az aprókockás zakó szövete megadná magát, és reccsenve szétszakadjon, hogy a benne lévő testet a negyven méteres mélységbe ejtse. Óvatosan oldalt fordult, mégse arccal a mélységnek zuhanjon már le, ha a betonvasra felakadt zakó mégiscsak szétszakadna. Szép látvány lehet lentről – gondolta magában. Egy sötét nadrágos ember himbálózik a mélység fölött, akinek a zakója fennakadt a völgyhíd egy kiálló vasában, és mintegy ötpercenként hasad néhány centit. De még úgy is jó, mert ha mondjuk teljesen elszakadt volna a zuhanásban, most már alulról szagolhatná az egész viaduktot. Így viszont lehet, hogy csak a fél kettes vonat rezgéseitől zuhan le, ahogy majd a szerelvény átsuhan a hídon, és megrázza az egész szerkezetet.

Egy madár ült meg a híd alsó szerkezetén, egy kéznyújtásnyira a fennakadt embertől. Érdeklődve nézték egymást. A férfi felsóhajtott, de a sóhaj bent szakadt, óvatosan, kis adagokként fújta ki a levegőt, meg ne libbenjen a teste az ingatag zakóban. „Hej repülj madár, ha lehet...” – jutott eszébe rögtön, csodálkozott is magán, hogy ebben a helyzetben mindenféle dalocskák jutnak eszébe. Néha meg-megmozdította lábfejét, kézfejét, hogy a híd két végére felszerelt biztonsági kamerákban feltűnjön, hogy ott bizony mozog valaki. Ez az egyetlen esélye, hogy észrevegyék, és odaküldjenek egy mentőegységet, mielőtt a fél kettes vonat nem jön. Mert ha az hamarabb ér oda, akkor már csak a temetkezési vállalkozó kell majd, annak viszont fölösleges sietni.

A fennakadt férfi végiggondolta a hírt, biztosan benne lesz a tévében, rádióban, a napilapokban: *„Szerelmi bánatában öngyilkosságot követett el. Negyven métert zuhant, mielőtt felismerhetetlenné zúzódott a völgyhíd aljában. Idegenkezűség kizárva.”*

Hmm, ennyi, elkaparják, majd lesz, aki meg is siratja, és kész. De ez nem történhet így! Az se, mondjuk, hogy a megpihenő madár egy hirtelen döntéssel átrebbent a megdöbbenésében

mozdulatlanul lógó férfi fejére, és válogatni kezdett barna hajszálai között.

*

Pedig nem is veszekedtek. Legalább az lett volna, hogy jól összevesznek, haragban elválnak és kész, mindenki megy a saját dolgára, két hét múlva, ha hazajön, majd jól kibékülnek, és pontum. Minden, minden a falunapi események miatt történt. Minden.

A férfi már két hónapja megsejtette ezt, amikor kézhez kapta a futballbajnokság menetrendjét. Látta maga előtt a merített papírlapot, és olvasta a lelki szemeivel: az 1988/89-es labdarúgó bajnokság kezdőnapja: augusztus 12, szombat. Ekkor már biztos volt, hogy a sátaai csapat megnyerte a másodosztályú bajnokságot, és nyáron kezdhet az élvonalban. Az is bizonyos volt, hogy a soron következő falunapot ugyanerre a dátumra kell tenni, hogy ország-világ láthassa a falut, a falunapot és a csapatot, amelyik a miskolci vasgyáriakat megelőzve, történetében először feljutott a legmagasabb osztályba. Aznap nem volt még biztos viszont az, hogy elkészül-e az új futballpálya, amit a faluban „stadion” néven neveztek, nem tudni miért, hiszen három-négyezer ember fért be csupán, az igaz, hogy volt fedett lelátója is. Mostanra, amikor a férfi itt himbálózott a mélység fölött, teljesen biztos lett, hogy már az új pályán, a Kasza Stadionban kezdhet majd a csapat. A bajnoki győzelemre megindult a befektetők és a támogatók áradata, senki nem gondolta volna ezelőtt akár egy évvel is, hogy néhányuknak bizony nemet kell mondani: nem tudják már hova tenni a pénzt, amit kínálnak. Köszönjük, majd talán jövőre.

A fene enne meg ezt a madarat! Farktollával a férfi orrát ingerelte, de bármilyen nagy volt is az inger, nem mert tüsszenteni attól való félelmében, hogy a hirtelen mozdulattól végleg elszakad a zakó, és a teste azonnal lezuhan a mélybe. A hónalja már régen elzsibbadt, karjait alig bírta mozgatni. Pedig jó lett volna most óvatosan benyúlni a bal alsó zsebbe a telefonért. Már régen nem lenne ott, lógva a levegőben. Kicsit elmozdította a bal kezét, de meg is állt a mozdulattal, a zakó reccsent egy jó hangosat. A férfi sóhajtott egyet, és fejbőrét húzgálva igyekezett elriasztani hajából a madarat.

Tódultak tehát a pénzemberek, támogatók, mind a csapatnak hozták a csekkjeiket,

buszaikat, felszereléseiket, mindent. Igen, volt, hogy három éjszaka a futballista-feleségek, és a falu megbízható asszonyai a támogatásként kapott mezekből, melegítőkből éjt nappallá téve szedték ki a márkajelzéseket, hogy a jelzés nélküli ruhákat titokban át tudják adni a szomszédos bótai, ózdi kiscsapatoknak. Annyi volt már belőlük, hogy egyszerűen nem tudtak velük mit kezdeni, a két szomszédos együttes pedig erősen ínséget szenvedett minőségi felszerelésben.

De ezen is túlestek, minden rendben ment.

Az új Kasza Stadion a falu és a régi tsz-major között épült fel. Az ózdi buszjáratok érintették, az Eger-Putnok elektromos gyorsvasút mögötte száguldott el, ki is alakítottak a stadion mellett egy megállóhelyet, a hegyháti helyi járatok is mind érintették. A faluból külön még egy kerékpárút és járda is vezetett hozzá.

*

Talán ez is volt a probléma – gondolkodott a férfi a völgyhídon lógva. Engednem kellett volna neki. Ha egy hónapja áthurcolkodunk a másik házba, a falu közepén, most ez nem lenne. Mind a két utca a stadionhoz vezetett, ahol a házuk állt, az is. Óriási nyárfák szegélyezték két oldalról, a stadion előtt rét, hatalmas kiépített parkoló, várhatja a tömegeket. Ő pedig nem szerette a tömeget. De hiába kérte a férfit, ez nem akart a másik házba költözni. Nem, hiszen itt zajlott az élet, az ablakon kitekintve néhány pillanat alatt fel lehetett mérni, hogy mi történik. A másik házból, a falu közepén, ezt nem lehetett. Ott elbújni lehetett, bezárkózni, megpihenni.

Aztán két hete előállt az ötlettel. A férfi először azt hitte, hogy incselkedik vele: a falunap előtt elutazik, és csak utána jön vissza, ha minden lezajlott. Nem, ezt nem teheted, itt hagysz egyedül? De igen, és itt lesznek a gyerekek. Tudod, hogy én nem szeretem a tömeget, a nyüzsgést. Te szeressed, egy polgármester szeresse, az a dolga. Én téged szeretlek, nem a tömeget. És így tovább, és így tovább. A vége az lett, hogy lebeszélte a testvérével: egy hétre elutazik hozzájuk a Dunántúlra.

A Dunántúlra! Érthetetlen. Ott állítólag még mindig lovat áldoznak, ha éppen nem nyereg alatt puhítják a húst. A közlekedés Budapestig biztonságos, onnantól lovas kocsival vagy

gőzmozdony vontatta szerelvényekkel lehet továbbmenni. Jó, ha kapni benzint, akkor talán fel lehet fogadni egy sárga Moszkvicsot, de annak elég borsos ára van. Ért-he-tet-len! Bárhova elutazhatott volna: Egerbe, Kelet-Magyarország fővárosába, Kecskemétre, a Sivatag Kapujába, a szegedi tengerpartra – de nem, éppen a Dunántúlra kellett neki elindulni.

Néhány napja a férfi előállt a javaslattal: inkább erre a két hétre mégis átköltözik a másik házba, a falu közepére. De azért a Dunántúlra mégse menjen, hiszen azt lehet mondani, hogy életveszélyes. *Jó, nagyon drága vagy, de már megbeszéltem a testvéremmel.*

Ilyen volt, mint ez az átkozott madár, itt a feje tetején. Már éppen emelte a lábát, hogy továbbálljon végre, de aztán mégsem, visszaereszkedett, és tovább folytatta a keresgélést a férfi hajában, farktollával az orrát ingerelve.

*

A bajnoki nyitány és a falunap együtt rengeteg embert vonzott Sátára. Az elektromos gyorsvasúton különjáratokat kellett beállítani, egy nap háromszor-négyszer fordult Budapest, Eger és Miskolc felől, igaz, a menetideje nem volt több egy fél óránál. Elővételen hatezer jegy kelt el a futballmeccsre és a falunapi rendezvényekre együttesen. A faluban már az eseményt megelőző hétfőtől nem lehetett megmozdulni. Az üzletek, vendéglátóhelyek és szállásadók forgalma az egekbe szökött. A Lilice Szállóban már két hónappal a falunap előtt lehetetlen volt szobát kapni. Napról-napra más események történtek a Kasza Stadion előtt felállított színpadon és a falu utcáin. Igaza volt a polgármesternének, a helybeliek szinte oda sem fértek a saját falujukban megrendezett népünnepély programjaihoz, otthonaikban nézték a helyi televízió tudósításait. A rendezvényt szétkürtölték a külföldi televízióállomások kirendelt tudósítói, és kivételesen a helyszínre engedték a Nyugat-Magyarországi TV tudósítóját is.

Aztán eljött a szombat. A férfi nehéz szívvel, de már beletörődött, hogy asszonya elutazik a nagy esemény elől. Azzal nem volt kibékülve, hogy a Dunántúlra utazik, egy veszélyes,

fertőzött és egyáltalán nem biztonságos országba. Próbálta róla lebeszélni, még az utolsó pillanatban is. Sata megállóhelyének első vágányára éppen a déli harangszóra állt be az elektromos gyorsvonat szerelvénye. A férfi elpakolta az asszony csomagjait, ő búcsúzkodás közben megkérte, hogy utazzon vele egy megállót, a Satai Sorompó megállóhelyig. A férfi örömmel teljesítette a kérést, hiszen ennyivel is több időt tölthetett asszonyával. A Sorompó megállóhelynél leszállt, megcsókolta az asszonyt, és a szerelvény mellett állva intésre emelte a kezét. Felesége kihajolt az induló kocsik ablakán, valamit mondott is:

- Nem jövök vissza, soha többé!

A férfi sóbálvánnyá dermedve, felemelt kézzel állt a peronon, amíg a szerelvény utolsó kocsija el nem tűnt a kanyarban. Az automata sorompó halk jelzéssel felemelkedett, és újra megindult a gépjárműforgalom az úton. Majdnem el is ütötték a kocsik közé berohanó férfit, aki a kanyarban tovatűnő vonat után vetette magát. Csak rohant, rohant, nem is észlelte, hogy hiába, a vonatszerelvény öt perc múlva már Putnokon állt meg. A férfi csak a ladányvölgyi viaduktnál tért észhez. A híd közepén lassított, majd megállt. Elkeseredésében egy hatalmasat csapott a levegőbe, ettől az egyensúlyát veszítette, és átzuhant a völgyhíd vaskorlátján, le a mélybe.

A kockás zakó – minőségi munka eredménye – jól tartotta a férfi súlyát azon a vasdarabon, amire zuhanás közben felakadt. Időnként szakadt néhány centit, de összességében megmentette gazdája életét. Egészen délután fél kettőig, amikor is megérkezett a viadukthoz az ellenvonat, hogy megszokott, százhusz kilométeres sebességével áthaladjon rajta. Ezt a rázkódást már nem bírta ki a kockás zakó: lassan, megfontoltan végigszakadt, és kiengedte a férfi testét a mélység fölé. Zuhanás közben nemcsak az elmúlt életét látta leperegni, hanem a másnapi újságok címlapját is: Sata legyőzte a Ferencvárost! Hazai siker a nyitómérkőzésen! Látta még magát, ahogy hazamegy, és odaszól a feleségének: mi vagyunk a legjobbak!

*

Pont' valami olyat álmodtam reggelre, hogy valahonnan, jó magasból lezuhanok. A zuhanás

hangjára ébredtem fel, eszembe is jutott rögtön, hogy ezt a csengőhangot csak kipróbálni állítottam be a telefonom ébresztőjére. Huhh, ilyen kusza álmot!

De mi van már ezzel a telefonnal? Ez nem az ébresztő hangja. Résre nyitottam a szemem: üzenet, hát persze. Annak jó ez a hang.

Megnyitás. Mi ez...? ”Megérkeztem.”

Éber álmom. Aludjak csak vissza... Hol az a zuhanás?!

Üvegfal mögött

Világosan emlékszem arra a pillanatra, amikor ezzel a hirtelenszőke hajú emberrel találkoztam a vonaton. Emlékszem, mert azonnal megéreztem a köztünk lévő láthatatlan kapcsolatot, pedig akkor még egy szót sem váltottunk egymással. Na, de csak sorjában, mindent az elejéről.

Úgy indult ez az egész történet, hogy egy elég zaklatott és sűrű, munkával és feszültségekkel teli hónap után pihenésre vágytam. Rögtön az jutott eszembe, hogy hazautazok, valahogy úgy vagyok vele, hogy csak otthon tudom magam maradéktalanul kipihenni. Úgy döntöttem, hogy vonattal utazok, így még a legcsekélyebb készletet se fogom érezni arra, hogy kocsiba pattanva egy óra alatt a munka kellős közepén tudjak teremni. Vonattal két órahossza az út, most szándékosan nem vittem magammal könyvet vagy újságot, élvezni akartam a régen látott tájat utazás közben.

Már a vasútállomáson felfigyeltem erre az emberre. Ahogy megvettem a jegyemet, és a visszajáróval együtt a zsebembe gyűrtem, hallottam, hogy a következő utas is Sátára kéri a sajátját. Mire rendet raktam a zsebeimben és a vállamra kanyarítottam a táskámat, hirtelen beözönlött egy iskolás osztály, és a gyerekek magukkal sodortak a peron felé. Nem foglalkoztam túlságosan ezzel a másik utassal, arra gondoltam, hogy a vonaton majd úgyis meglátom, hogy ki az, így látatlanban, egy hangból a hátam mögül nem volt ismerős egyáltalán. Az iskolás gyerekek aztán a vonatot is elözönlötték, kirándulni mehettek a hátizsákjaikkal, mert Szilvásváradon le is szálltak mindannyian. A kocsival ezzel majdnem ki is ürült, rajtam kívül ketten maradtak, és ide szállt fel a kalauz is, de leült újságot olvasni az ajtó előtt. A másik két kocsiba nem láttam át, így utaztam aztán tovább, sehol egy ismerős, és a szőke hajú férfit sem láttam. Már éppen megfeledkeztem volna róla és arról, hogy ő maga is Sátáig vett jegyet, amikor a második szilvásváradon megállóhelyen a férfi leszállt a másik kocsirol, és felugrott arra, amelyikben én is utaztam. Nem sokat teketóriázott, egy pillantás alatt felmérte a helyzetet, majd egyenesen odajött hozzám.

- Jó napot! Van itt egy szabad hely? - kérdezte, és közben mosolygott.

A hangját megismertem, ő volt az, aki mögöttem Sátáig váltott jegyet a vasútállomás pénztárában. Kerek fejű, hirtelenszőke férfi volt, lehetett olyan negyven körüli. Vékony, mondhatni szikár ember, a haja a fejére simult, amolyan gombóc-jelleget adva neki.

Egyszerű vászonnadrágot viselt rövid ujjú, galléros inggel, amit a mai divat szerint nem tűrt be a nadrágderekába. A tekintetében volt valami nagyon ismerős, olyan közeli rokonos nézése volt, ami messze állt a bizalmaskodó közvetlenségtől. Valahol mégis az volt az érzésem vele kapcsolatban, hogy még soha nem láttam még őt.

Közben bólintottam, és intettem, hogy üljön le nyugodtan, nyilván velem akart utazni az út tovább részén, a kocsi tele volt ugyanis szabad helyekkel.

– Sátai vagyok – mondta, és kézfogásra nyújtotta a kezét.

Bemutatkoztam én is, közben azon gondolkodtam, hogy mégis, ki lehet ez az ember, mert annyira vadidegen volt, hogy egyáltalán nem tudtam hova tenni a faluban, de mégis azt éreztem folyamatosan, hogy bizony tényleg odavaló. Az is lehet – tűnődtem –, hogy gyermekkorától máshol él, és most ugyanígy hazautazik, ahogy én is, akkor viszont tényleg fogalmam sincs, hogy kicsoda. Pedig olyan magam-korabeli, nem kellene ismeretlennek lennie. Mindegy, majd kiderül.

– Messziről jön? - kezdtem az érdeklődést.

– Csak innen, Budapestről – válaszolta mosolyogva.

Igen, egy olyan válasz, amivel nem lehet mit kezdeni. Honnan jöhetne máshonnan, mint Budapestről?

– Családhoz, rokonokhoz? – folytattam tovább a felderítést.

– Igen, így is mondhatjuk. Említettem: jövök haza Budapestről.

Ezt olyan természetességgel mondta, mintha bizony a homlokomhoz kéne kapnom, és azt mondani: ó, hát hogyne, hazajössz, hiszen éppen tegnapelőtt mondtad, hogy Pestre utazol!

Jó, hát értem: jön haza. Ez viszont azt jelenti, hogy sáta. Hát, sokat nem haladtam előre az elmúlt percekben. Furcsa, kényelmetlen érzés kezdett el motoszkálni bennem. Ugyanaz, mint amikor találkozunk valakivel, emlékszünk is rá valahonnan, de hogy ki lehet az illető, arról halvány segéd fogalmunk sincs, és ezt kínosnak érezzük. Ugyanezt éreztem ebben a helyzetben, de még kínosabban, hiszen az útitársam teljesen természetesen hivatkozott olyan dolgokra, amelyeket nekem tudnom kellene, ebből arra következtettem, hogy én őt egyáltalán nem ismerem, ő viszont engem régebből. Idejött hozzám a vonaton, ez teljesen arra utal, hogy ismer engem. Esetleg látta-hallotta, hogy én magam is Sátáig vettem jegyet. Más lehetőség nincs, csak ez a kettő.

Éppen meg akartam említeni az útitársamnak, hogy „már elég régen találkoztunk”, hátha kiugratom a nyulat a bokorból, de a kalauz éppen befejezte, vagy megunta az újságolvasást, és hozzánk lépett a jegyeket ellenőrizni. Ez a helyzet új lehetőséget kínált az ismeretlen feltérképezésére, hiszen neki a tárcájából kellett elővennie a jegyet, ahonnan néhány színes fénykép széle kandikált kifelé. Amint a kalauz továbblépett, kaptam is az alkalmon:

– Családi képek? – intettem a fejemmel a tárcája felé.

– Igen, a feleségem – válaszolta mosolyogva. Valahogy egyfolytában mosolygott, szinte feszélyezve éreztem magam a mosoly miatt is, és azért is, mert fogalmam sem volt, hogy ki lehet ő. Közben folytatta:

– Biztosan ismeri, de ritkán jár a faluba, régen találkozhattak.

Elővett néhány képet és a kezembe adta.

– Ő a feleségem!

A képen egy fekete hajú asszony állt egy ismerősnek tűnő épület előtt. Az egyik képen farmerben, pulóverben, a másikon fekete rakott szoknyában, fehér, hímzett blúzban, valamit tartott a kezében. Megnéztem még egyszer a két képet.

Soha életemben nem láttam ezt az asszonyt!

– Jó képek – mormogtam egy kicsit később, hogy mondjak is valamit, miután megbeszéltem

magammal, hogy a fotón szereplő asszonyt egyáltalán nem ismerem.

– Igen, köszönöm. Két hónap a különbség a két kép között. Szeret itt fényképezkedni, biztosan magának is vannak ilyen képei a családjáról.

A következő képen az anya és két gyerek. Továbbra sem volt ismerős számomra senki, akiket láttam, már minden pillanatban azt vártam, hogy útitársam zavartan ezt mondja: „jaj, bocsánat, összekevertem a képeket, ez a csereüdültetésen nálunk nyaralt spanyol család, akiket eddig látott”. De nem mondta, és miért is hozta volna magával éppen azokat a fotókat?

A vonat közben lassan bandukolt a Bükk Hegyhát sínpárjain, valahol Nagyvisnyó és Nekézseny között. Nesze neked tájévezet, Szilvásvárad óta most először néztem ki az ablakon. Viszont azóta sem tudom, hogy ki a fene lehet ez az ember, aki engem ismer, én őt és a családját pedig egyáltalán nem?

– Tényleg, ritkán látni a családját a faluban – mondtam aztán óvatosan. – Én magam is ritkán vagyok itthon, utoljára Húsvét után jöttem haza.

– Őszintén szólva – vetette közbe a szőke férfi – nem reméltem, hogy találkozunk. A múltkor beszélgettünk magáról a feleségemmel.

Nesze nekem. Egyre inkább egy sűrű fekete masszában éreztem magam, ami most már egyre jobban magába szippant. Negatív információk, de azok aztán bőségesen. Minél több részletet árul el magáról, annál inkább nem tudom, hogy ki lehet, és kik a családtagjai. Nem bírtam ezt tovább, ez egyszerűen nem lehetséges. Közbeszóltam:

– Tényleg? Beszélgettek rólam?

A férfi tovább mosolygott, nyíltan, barátságosan.

– Igen. Tetszett a könyve a faluról, de a feleségem inkább az értekezéseit olvassa, erről beszélgettünk.

Minden világos lett most már: nyilvánvalóan összetéveszt engem valakivel, ez nem vitás! Könyvet valóban írtam a faluról, de még otthon van a fiókomban a kézirat. A továbbiakban már felszabadultabban tudtam vele beszélgetni, nem próbáltam kitalálni, hogy ki lehet ez a nagyon ismerős és lelkes idegen férfi. A vonat lassacskán megérkezett a sáta megállóhelyre, és mind a ketten lekászálódunk a kocsiról. Úgy látszott, hogy a vonat miattunk jött Sátára, senki más nem szállt le, de fel sem.

A megállóban nem volt nagy élet, egyedül az öreg Béla bácsi üldögélt egy padon, oda is köszöntem neki. Csak a vonatok miatt jár ki, az idejébe belefér, állítólag évekre visszamenőleg fel van jegyezve neki, hogy melyik járat mennyit késett, vagy hányan utaznak rajta. Mostanában nem volt sok dolga ezzel.

Az öreg visszaintett, és figyelte a vonatot, ahogy elhagyja a sáta megállóhelyet.

Útitársam is elköszönt, újra örömét fejezte ki azért, hogy találkoztunk, majd hosszú lépteivel hamar eltűnt a falu irányában.

Én magam megkerestem a megbeszélt helyünket: egy barátom általában valamelyik közeli fa törzséhez láncolja a biciklimet, amit ilyen esetekre nála hagyok. Indulás előtt szólok neki, ő tudja, hogy mikor ér Sátára a vonat, addigra kihozza, és a fához láncolja. Kettőnknek van kulcsunk, ő lezárja, én kinyitom, és már megyek is. Mire az állomás dombjáról a faluba legurultam, az útitársamat mintha a föld nyelte volna el. A délutáni órákban szinte senki nem volt az utcákon. A szőke ismeretlen olyan váratlan emlékeket ébresztett bennem, amelyek következményeképpen nem volt kedvem egyedül lenni. Betértem hát a barátom ivójába, egy kicsit beszélgetni, vagy összetalálkozni valakivel. De nem, csak a vándorló zöldséges itta bent az italát egyedül.

A barátom, a csapos, nyúlt is a megszokott italért, amikor meglátott engem. Valami ösztönös készítés hatására elmeséltem neki a vasúti kalandomat.

– Nagyon megviselt, úgy látom. Szőke pasi, fekete hajú nő két gyerekkel, ebben a variációban nem lehet sáta. Ismerném. Merre ment a faluban, láttad?

– Nem. Kibányásztam a biciklit, de mire leértem, már nem volt sehol.

– Akkor csak a Lilicébe mehetett – mondta, – esetleg a Béke utcába – folytatta, és hunyorított.

Vissza-hunyorítottam.

– Mit is mondott, hogy hívják?

– Satai. Azt mondta csak: satai vagyok.

A barátom elmosolyodott:

– Akkor van néhány száz lehetőség. Erre igyunk!

Ittunk rá, de aztán továbbálltam, még vásárolnom kellett a boltban, semmi enni-innivalót nem hagytam legutóbb a kamrában. A ház csendesen fogadott, nyugodt békesség, frissen kaszált fű, a fákon érő gyümölcsök, tücsökmuzsika és kakukkfű-illat.

Lepakoltam a holmimat, a teraszon felcsaptam a villanyórát. Egy kis pakolászás után visszamentem és lekapcsoltam. Minek? Nem kell.

Sötétedéskor egy kis tüzet raktam az udvaron, a lángjánál kolbászt, a parazsában krumplit sütöttem, friss putnoki kenyérrel aztán az egészet befaltam. Nemrég kaptam egy korsó bótai bort, igazi pinchehidegen iszogattam a vacsora után, egészen addig, amíg el nem aludtam a nyugágyban.

Rövid, de mély álmomban a fura útitársam nyúzott, aki egy vastag üvegfal mögül próbált nekem valami fontosat mondani. Nagyon mondta volna, de nem hallottam a fal miatt.

Később hívott, intett: menjek, megmutat mindent. Én intettem, hogy nem megyek, hűvös van, inkább maradok.

Arra ébredtem, hogy a csillagos ég alatt már egy kicsit fázok. Ahogy a lábamat melegítette a kihunyó tűz parazsa, elfigyeltem a csillagokat. Vajon hányszor próbálták összeszámolni őket? És hányszor sikerült? Minden változik, a csillagok is, hiszen csillaghullás napján ledobálják az égből a régi, ócska csillagokat, és újakat gyűjtenek meg helyettük. „Csillagok hullnak, születnek újak” – elég messze jártam.

Ahogy mozdulatlanul ültem a nyugágyon a csillagokat figyelve, két összekulcsolt kezemmel fogtam az üvegpoharat. Egyszer csak egy ökörszem libbent a pohár szélére és behajolva próbálta elérni a maradék boromat. Hej, kispajtás! Azt már nem! Óvatosan tovább rebentettem a madarat, nehogy megsértődjön, megittam a bort és bementem aludni a

házba.

Háromnegyed négy körül, amikor éppen hajnalodni kezdett, hirtelen felültem az ágyban, és úgy éreztem, hogy minden részletét értem az előző napi vonatós történetnek.

Igen! Nem is tudom, hova tettem az eszemet meg a szememet, amikor nem ismertem fel a jeleket! Azt hiszem, álmomban világosodtam meg.

A szőke férfi családi képei kétségkívül a sáti kastély előtt készültek, azért volt olyan ismerős az épület. A kastély viszont nem így nézett ki a fotókon, ahogyan ma, hanem újszerűen, mintha az idő nem is fogott volna rajta semmit. Visszaidéztem gondolatban a képeket: a főbejárat ajtaján sötétített biztonsági üveg, maga az ajtó pedig rusztikus tölgyfahatást keltett. A kép egyik sarkában látszott a belső berendezés is. A másik képen: kicsit távolabbról készített fotó volt, a bejárat fölött a homlokzaton az eredeti családi címer. Sehol egy darab hulló vakolat, sehol egy kövek közül előbukkanó kőbor gaz. Az ablakokon függönyök, kívül virágládák, bennük sok-sok színes virággal. Ez az épület minden kétséget kizáróan a sáti Fáy-kastély. De hát hogyan? Az első képen, ahol csak az asszony állt a bejárat előtt, rajta szerepelt a kép elkészülésének időpontja: 2007.05.14. 14:33. Ugyanezen a képen a bal sarkában egy kicsit el lehetett látni az épület mellett: rendezett parkoló, teli autókkal. A harmadik kép az épület felől fotózva: feleség az egyik gyerekekkel, a háttérben a kastély gondozott parkja, ahol emberek sétálnak. Itt oldalt jobbra apró részlet a templom oldalából, ezt csak szakavatott helyi szem veszi észre. Ez az egész nem lehet más, mint a Fáy kastély, de élő változatban, egészen másképpen, mint ma látható romjaiban, elhagyatottan. Igen ám, de a dátum szerint alig egy év telt el a kép készítése és a mai nap között... Persze, hogy nem ismertem fel a képeken, hiszen eddig én csak üresnek, használaton kívülinek, lepusztultnak láttam még!

Álljunk csak meg! Lemaradtam valamiről?

Dermedten ültem az ágyamban hajnali négy órakor.

Gyorsan összekaptam magam, és úgy ahogy voltam, mosdatlanul, kócosan és álmosan futottam ki az utcára. A tejszállító kocsik éppen ki tudott kerülni, nemigen számított arra, hogy hajnalban valaki rohangál a faluban. Most, hogy ezt megúsztam, nyomás a kastélyhoz! Magasított kerítés, rajta a figyelmeztető felirat: Figyelem! Magánterület, kutyákkal őrizve! Hmm, igen, én vagyok a kutya. Roppant veszélyes őr, önveszélyes.

A kastély ugyanúgy nézett ki, mint az elmúlt évtizedekben bármikor. Elhagyottan, hulló vakolattal, szomorúan álló, tekintélyes műemlék. Parkjában és kertjében szabadon elburjánzó, mondhatni tomboló növényzet, használaton kívüli benőtt terek, lugasok. Az épület ablakai vakon tátongtak, az egyik ablakszárnyat kivágta a szél, mögé befészkelte egy leleményes madár.

Az lehetetlen, hogy itt egy éve még lüktető élet volt emberekkel, vendégekkel egy teljesen helyreállított kastélyban. Egy emberi nyom nem látszott az egész környéken.

Valami nem stimmel.

Hazamentem, és az esővizes tartályból lezuhanyoztam. Az udvaron újra tüzet raktam, és vizet forraltam a teámhoz. A kései vacsorám maradékaiból megreggeliztem, közben azon gondolkodtam, hogy mi is történik éppen. Láttam különféle képeket a kastélyról tegnap a vonaton, ezeken úgy nézett ki, ahogy talán csak új korában, valamikor évszázadokkal ezelőtt. Esetleg egy alapos felújítás, modernizálás után. A képek viszont dátum szerint tavaly ilyenkor készültek. De tegyük fel, hogy téves a fotók felirata. Ebben az esetben mikor készültek a képek, ha színes fotókat csináltak róla? Nagyon régiek nem lehettek a felvételek, a fekete hajú asszony markában az egyik képen mobiltelefont tart, egy jellegzetes formájú tavalyi modellt.

Érthetetlen.

Reggeli után átballagtam az ivóba, a barátomhoz.

– Forgattak itt mostanában filmet?

A keze megállt a levegőben, ahogy a kávé telt a csészébe. De csak egy pillanatra.

– Szevasz. Mit kérsz?

Érdekesen nézhettem ki, mert azt kérdezte, hogy

– Biztosan jól vagy?

– Egészen biztosan! Forgattak filmet a kastélyban mostanában?

Mosolygott és közben csóválta a fejét.

– Nem... Az élet egy nagy film, esetleg azt. Nem csináltak ott már vagy húsz éve semmit.

Ő már csak tudja. Ha kiáll az ajtó elé, éppen a kastélyra lát, nem hinném, hogy olyan dolog történt volna, amiről ne tudna – és nem szólt volna róla nekem.

Ezt a rendkívüli dolgot csakis egy pofonegyszerű megoldással lehetett feltárni. Egyetlen ember volt csak a faluban, aki együtt látott minket az útitársammal: az öreg Béla bácsi, aki a megállóban üldögélt, amikor leszálltunk a vonatról.

Aznap reggel a megállóval szemközti réten találtam meg, mezítláb járkált a harmatos fűben. Már messziről intett felém.

– Tudod, fiam, ha meztélláb járkálsz a harmatba' jókor reggel...

– Béla bácsi! Emlékszik tegnap, amikor leszálltam a vonatról?

Egy kicsit meghökkent az öreg, hogy belefojtottam a szót, de aztán bólintott:

– Hát ho'nne, fiam. Ott ültem a padon.

– Béla bácsi, ki volt velem az az ember? Ismeri?

– Embër? Milyen embër?

– Ne izéljen má', Béla bácsi. Hát az a szőke ember, akivel leszálltam a vonatról. Sítai? Ismeri?

– Akivel leszálltál a vonatról? Hát hiszen egyedül gyütté', más nem száll itt se le, se fel!

Akkor én döböntem meg, de jobban, mint az előbb az öreg.

– Egyedül?!

– Egyedül hát. Mint az ujjam, itt ni... - mondta Béla bácsi, és mutatta nekem a hüvelykujját.

Kezdttem magam úgy érezni, mint gyerekkoromban, amikor a Csokvaomány-Sáta TŰZÉP-

telep vasútállomása felé tekeregtünk, és azt találtuk ki, hogy fussunk le a vasúti töltés oldaláról. Igen ám, de a töltés legalább tíz méter magas volt és jó meredek, amikor elindultam lefelé róla, éreztem, hogy a súlyom és a lendület annyira hajtott, hogy a lábaim már nem voltak képesek megállítani. Arra lehetett számítani, hogy a töltés aljában felismerhetetlenre zúzódok össze. Akkor a közbeeső megoldást választottam: eldobtam magam, és még menet közben oldalt gurulva haladtam tovább, aztán persze nem lett semmi bajom.

Béla bácsi válasza után egyszeriben ez a bizonyos „eldobom magam” része villant be az egykori kalandnak. Azt kizártnak tartottam, hogy valaki, akivel végigbeszélgettem a tegnapi vonatutazást, és velem szállt le a kocsiról, csak az én számomra legyen látható. Esetleg álmodtam az egészet a bótai bortól, amit tegnap este megittam. Ez talán valószínű. De akkor hová lett a tegnapi napom egészen estig? Béla bácsira emlékszek a megállóban, ő is énrám, hová lett viszont a szőke férfi? Az öreg vasutas válasza után már ott tartottam, hogy teljesen összekuszálódtak a szálak a fejemben, és a tegnapi napból semmi nem maradt.

Lehet, hogy csak egyszerűen elaludtam a vonaton, és ezt álmodtam, éjszaka pedig újra?

Egy szó nélkül hagytam ott az öreget, a biciklimet lassan hajtva visszakarikáztam a faluba. A barátom kint állt az ivó előtt, és amikor közelre értem, leintett.

– Mit szaladgálsz itt reggelre? Be vagy sózva?

– Izé... Csak körülnéztem.

– Gyere, nézz körül bent is – intett a pult felé a fejével.

– Van valami erősed? A tegnap estém nagyon kusza volt.

– Nézőnk valamit, gyere!

Töltött valami borzasztó színű italt, és közben érdekesekeket mondott.

– Az előbb, ahogy elmentél, keresett egy ember. Biztosan az, akivel a vonaton jöttél, szőke, szikár. A gombócféjű.

Én dermedten ültem a széken.

– Mi? Hogy? Mit mondasz?

– Azt mondtad tegnap, hogy egy ilyen emberrel jöttél a vonaton. Most volt itt, tíz perce, téged keresett név szerint, hogy valamilyen képeket akar odaadni, tegnap elfelejtette.

– És? Hol vannak a képek? – talpra ugrottam rögtön, bár nem lehetett tudni, hogy a barátom csak ugratni akar-e, ahogy már sokszor megesett. Ez esetben legfeljebb annyi történhet, hogy majd előhúz egy borítékot, amiben az internetről saját maga nyomtatta disznó képek vannak.

De nem.

– Itt akarta hagyni, de mondtam neki, hogy ma már voltál itt, leghamarább csak estefelé jössz megint. Akkor fogta magát és elment, megkérdezte, hogy pontosan melyik a házad.

Egy másodperc múlva már újra a biciklin ültem és száguldottam hazafelé. Csakis úgy tudtam tisztába tenni magamban a dolgokat, ha találkozok ezzel a szőke hajú emberrel. Ezen a ponton megint nyilvánvaló lett: nem álmodtam a tegnapi napot, bár egyre kevésbé értettem az egészet. A kulcs az útitársam volt, beszélnem kellett vele újra, hogy tisztázódjon ez a kaland.

Nos, nem találkoztam vele személyesen soha többet.

A postaládámban találtam egy fehér borítékot, amiben színes fényképek voltak a kastélyról, egyikken-másikon ott volt a tavalyi dátum, ahogy a kamera automatikusan ráillesztette. A képeken a kastély a teljes pompájában virágzott, gondozott parkjában emberek sétáltak, az épület előtt a teraszon szolid napernyők alatt más emberek üldögéltek, múltatták az időt.

Oldalt, a parkolóban rengeteg autó, az egyikből éppen bőröndöket pakoltak ki a kép készítésének pillanatában. Maga az épület újszerűnek, gyönyörűnek látszott a felvételeken.

Sok-sok felvételen.

Elég sokáig nézegettem a képeket, egyiket a másik után. Ez ugyanaz a kastély, mint amit én ismerek, mint amit mi ismerünk – de vajon ugyanaz a 2007-es év-e?

A tegnapi esti rövid és furcsa álmom jutott eszembe hirtelen: a szőke útitársam valami fontosat akart volna nekem elmondani, de nem értethettem a minket elválasztó vastag

üvegfaltól. Éppen, mint a mai nap: ugyanabban a faluban jártunk-keltünk, mégsem találkozhattunk. Talán éppen azért, mert kerestük egymást az üvegfal egyik, aztán a másik oldalán.

*

Furcsa, nyomott hangulatú hétvégét töltöttem a faluban. A gondolataimat nem tudtam leállítani de csillapítani sem, egyre csak a megoldást keresték a helyzetre. Egyáltalán nem pihentem ki magamat, a szombatról vasárnapra forduló éjjel alig aludtam, hanykolódtam a fekhelyemen, nem találtam kényelmes testhelyzetet még annyi időre sem, amíg elszunnyadnék. Hajnal körül végül elnyomott a fáradtság. Rövid, de küzdelmes alvásom közben azt álmodtam, hogy egy titkos rokonnal találkoztam, de egy narrátor folyton azt olvasta be a háttérből, hogy "Egyedi eset! Egyedi eset! Egyedi eset!". Hazafelé is vonattal utaztam, és bár a szívem a torkomban dobogott végig, semmi különös nem történt. Semmi.

Otthon elfogott valami keserű szomorúság, egy különös fajta honvágy. Ledobáltam a holmimat az előszobában, és nekiestem az íróasztalomnak. Szinte kényszerrel éreztem arra, hogy keressek-kutassak a fiókjaimban.

Hamar meg is találtam, amit kerestem. Két köteg régi kéziratom: az egyik egy könyv a faluról, a másik néhány értekezés.

„A múltkor beszélgettünk magáról a feleségemmel...”

„Tetszett a könyve a faluról...”

Ültem a földön a dolgozószobámban, hátamat a falnak vetve, kezemben a kéziratokkal.

Az elsőbe bele is olvastam: „Sáta egy szőke, fejéhez tapadó hajú, kerek fejű ember volt.”

Interjú az üvegfal mögül

2008 szeptembere óta olvasható Barta Zoltán "Üvegfal mögött" című írása, többek között a szerző weboldalán. A történet, mint azt bizonyára sokan olvasták, azzal a kérdéssel foglalkozik, hogy vajon lehetséges-e néhány személynek a fizikai valóságban úgy megjelenni, hogy egyébként mindannyian más idősíkon élnek, más valóságot tapasztalnak meg az ugyanazokon a napokon. Az "Üvegfal mögött" című novellában két idősík találkozik, egy pontban villámgyorsan metszik egymást, majd anélkül futnak tovább, hogy magyarázatot kapnánk arra a kérdésre: mégis hogyan lehetséges ilyesmi?

Itt, az alább olvasható interjúban talán fény derül a hogyanra. A beszélgetések furcsa körülmények között jöttek létre, mivel a szerző, Barta Zoltán legújabb regényének írására hivatkozva sajnos lemondta a személyes találkozót. Az "Üvegfal mögött" születésének háttere ennek ellenére mégiscsak érdekelt, ezért úgy döntöttem, hogy megkeresem a novellában szereplő személyeket. Az itt következő interjú készítése közben végig egyfajta különleges hatás alatt álltam, hiszen ritkán adatik meg egy újságírónak, hogy kortárs szerző valóságos szereplőit szólaltathatja meg hasonló misztikum kapcsán.

Az "Üvegfal mögött" című történet egyes szám első személyben átadott élmény, amely egy hétvége eseményeit meséli el, a végén utalva egy későbbi hazautazásra. A szerző az egyik főszereplője az írásnak, a másik egy Sátai nevű úr, végül egy építmény játszik még fontos szerepet az eseményekben: a sátai Fáy-kastély.

Elsőnek a Sátai néven említett urat kerestem meg, előtte természetesen újra elolvastam az "Üvegfal mögött" című novellát, tüzetesen, aprólékosan. A történet azt sugallja, hogy ez az ember hasonlít a helytörténeti kutatások eredményeiben szereplő, a falu nevét adó, Sata elnevezésű mitologikus személyre, illetve talán meg is egyezik vele. Több helyen is találtam benne leírást Sátairól, sőt, maga az írás egyenesen ezzel fejeződik be: *"Kutatási eredmények szerint Sata egy szőke, fejéhez tapadó hajú, kerek fejű ember volt."* Nos, ez valóban helytállnak tűnt, mert bár pontosan megbeszéltem vele, hogy mikor, hol és hogyan találkozunk, ezen a csendes, forró péntek délutánon mégis a fenti leírás alapján találtam rá.

A falu közepén, a patak plébánia előtti hídján álldogált, felsőtestét előre hajtva a korláton könyökölt, és a templomot vagy a kastélyt figyelte. Hasonlóképpen nézett ki, mint ahogy a szerző a történetben megörökítette: térden alul érő rövid vászonnadrágot viselt, vajszerű galléros inggel, aminek a derekát nem tűrte be a nadrágjába.

Miután azonosítottuk és üdvözöltük egymást, megegyeztünk abban, hogy a beszélgetésünkhöz a legalkalmasabb helyszín a saját kertje lesz. Ennek megfelelően az erősödő hőségben beballagtunk az egyik közeli, patakparti portára. Vendéglátóm gondosan becsukta a kaput maga mögött, és elém lépve a kertjébe vezetett. A domboldalra felfutó földterület közepénél fából készült árnyékvető állt, alatta vaskos, ácsolt faasztal, székek. Amíg elhelyezkedtem, addig a férfi almát, sós süteményt, párás falú borospalackot, poharakat teremtett az asztalra, töltött, és koccintó mozdulatot tett felém a levegőben:

– Egészségünkre!

Viszonoztam a koccintást, kortyoltam egyet a hűvös borból, közben leplezetlenül szemléltem a látványt ami szemem elé tárult. A dombról megfigyeltem a nyugodt, zöld völgyben húzódó falu házait, amelyeket lomha dombok mögül észak felől a Bikfő-tető, délről a Bélkő vigyáz. Szinte felülnézetből látszott a falu, és bár nem hangyáknak, de apró, mozgó lényeknek tűntek csak az emberek innen. Beljebb, egy kis utcában kutyák marakodtak, egy másikban útépítők dolgoztak, de fentről összességében békésnek és háborítatlannak tűnt az életkép. A levegőben nyári kertek, mezők, falusi házak és lakok illata keveredett.

Velünk szemben a Fáy-kastély állt, a templom, mögötte a falu házaiig húzódó erdő.

– Bele lehet feledkezni, ugye? – kérdezte a vendéglátóm, és szénsavas vízzel hígította fel a maradék borát.

– Nem véletlenül lakik éppen itt, jól gondolom? – kérdeztem vissza.

– Igen, így van. A legtöbb irányba ellátok innen, és ha felmegyek a dombtetőre, akkor az egész környék itt hever a lábaim előtt. De van, mikor ez fordítva van, én is hevertem már a

környék lábai előtt.

Miközben beszélt, nyugalmat, megállapodottságot és biztonságot láttam az arcán. Az már biztos, hogy ez az ember itt valóban él, éli az életét, egybefonódva a környezetével. Nem lehetne eldönteni, hogy meddig van az ember, és mettől már a falu.

Az óvatos beszélgetés, amelybe éppen csak belekezdünk, jól illett a hőségben elmerült környékhez. Arra vágyakoztam, hogy hátamat a szék támlájához vetve szunnyadjak itt el az árnyékban, majd aztán e jóízű szunyókálás után vegyük fel újra a társalgás fonálát. Valami végtelen jóérzéssel tudtam volna aludni ezen a helyen, semmi másra nem emlékszem, ahol csak hasonlót is éreztem valaha.

Néhány pillanatig egyszerre pásztáztuk a völgyet a tekintetünkkel, ugyanakkor mozdítva a fejünket is, mintha egy tenisz-mérkőzést néztünk volna. Ennek a játszmának aztán vége szakadt, amikor a férfi rám nézett, és azt kérdezte:

– Tulajdonképpen mire kíváncsi?

– A sztorira. Hogy volt, mi történt, és hogyan? Hogy került bele?

Hunyorított egyet, közben sós süteményt egyensúlyozott a nyelvén, jobb kezében készenlétben tartva a borospoharat arra az esetre, ha valami rendkívüli történne. Nem történt, megrágta a süteményt, felhörpintette a maradék bort, és szódavízzel öblítette le.

– Barta Zoli nem mondta el?

– Nem, sajnos nem tudtam vele találkozni.

Bólintott, és óvatosan jobbra fordult. Fejével egy kicsi, gondozott ház felé mutatott a domb másik oldalának árnyékában.

– Ott a háza, ni!

Lássuk csak, tehát ide nem jutottam be. Kis ház a falu közepén, de nem emlékszem rá, hogy láttam volna, amikor bejöttem a főutcára. Innen fentről úgy tűnt, hogy hiányozna a helyéről, ha nem lenne ott, de mintha nem is vezetne út hozzá. Egy hatalmas terület elülső részén állt, a birtokot élő orgonasövény, helyenként folyondárokkal benőtt drótkerítés vette körül. A földterület egészét gyep borította, azon fa- és bokorcsoportok tenyésztek elszórva, inkább egy arborétumra emlékeztetett az egész, mint falusi ház kertjére.

Maga a ház bezártnak, elhagyatottnak tűnt, lakatlan szigetként verték a falusi forróság hullámai.

– Most sincs itthon, ugye? - kérdeztem a házra tekintve.

– Nem, nincs. Ritkán jön haza, általában hétvégeken. Bár már előfordult, hogy ilyenkor, pénteken délután már itthon volt.

Tekintetemet újra végigfuttattam a kerten, de nem találtam, amit kerestem. Rá is kérdeztem:

– Igaz az, amit beszélnek: a kertjében egy körtefa alatt van íróasztala, és a fa törzsébe bele van építve egy konnektor, hogy ott is tudjon írni a számítógépén?

– Hm, igaz, de nem így.

– Hanem, hogyan?

– Nem a fa törzsében van, hanem az asztal lábában. Egyébként is, hogy nézne ki egy konnektor a fa törzsében?

– Nem tudom. Ezt beszélnek.

– Igen, beszélnek mindenfélét az emberek. Olyat is, amit nem kellene.

Ránéztem újra a takaros házra. Emlékképek kezdtek felém áramlani, amelyek mind jobban betöltötték az elmémet, de meghökkentően furcsán kavaroztak benne, nem tudtak a helyükre rendeződni, akárcsak egy kihasadt tollpárna pihéi. Mire átadtam volna teljes valómat az emlékeknek, fájdalmas ráérzéssel ismertem fel, hogy ezek a vonzó minták nem a múlt, hanem valamiféle elkövetkezendő jövő emlékei.

Révületemben aranyló hintaszékben heverve feledkeztem bele a ház látványába. Nem tudtam már, mit is érzek: azt, hogy én is lagnék benne szívesen, vagy inkább azt, hogy lakni fogok majd benne. Ezek az emlékmorzsák egymásra hulltak, betakartak, de még mielőtt betemethettek volna, házigazdám óvatosan megszólított:

– Elaludt?

Lelkem visszaereszkedett a kerti székre. Nagyot sóhajtottam, hogy frissüljek kívül-belül, az emlék-darabkák közül kiszedegettem valóságos célomat, ami miatt felkerestem ezt az embert, és az otthonát.

– Végül is miért kellett a postaládába bedobnia a fotókat? - kérdeztem immár az "Üvegfal mögött"-re utalva.

– Biztos, hogy innen akarja kezdeni? – kérdezte a férfi mosolyogva.

Mintha olvasott volna bennem: igaza volt, nem is innen szándékoztam kezdeni az egész beszélgetést. Ez a csendes, az Aranykort idéző békés környezet felülírta minden tervemet. Már a történet szereplőjének éreztem magamat, akinek joga van tudni azokat a részleteket is, amiket a szerző egyes rész-szereplőkön keresztül egyébként nem tudatott az olvasókkal. Irigykedni kezdtem vendéglátómra, hogy ő bizony nemcsak, hogy itt él, hanem ráadásul egy helyi irodalmi emlékből is szerepelhet, az ő mindennapjainak egyikéből született az „Üvegfal mögött”, ami itt játszódik, ezen a különös hangulatú helyen. Igen, ezt szeretném én is. Mit szeretném: akarom! Feltolult az orromba egy könyv évtizedek-öregítette papírlapjainak illata, amit egy sáta porta kertjében olvasok, és az így felkavart emlékek, legyenek azok múlt-, vagy jövőbeliek, mind-mind a sajátjaim.

A nap elviselhetetlenül tűzött. A fák összehúzódva álltak a trópusi hőségben, leveleikkel a lehető legkisebb felületet igyekeztek mutatni a perzselő napsütés felé. Álldogáltak a mozdulatlan forróságban, de zöld húsuk és barna testük árnyékot vetett ránk.

A férfi láthatta rajtam, hogy egyszerűen lerohant engem a környezet, nyilván pontosan tudta,

hogy mi zajlik le bennem. Miközben én igyekeztem tisztába tenni a terveimet, ő megindult, lefelé ballagott a gyepen, a fák közül favödörben vizet hozott, és beleállította a borospalackot meg az ásványvizet. Figyeltem a bort: jelöletlen, fehér üvegpalackban volt, megfaragott dugóval a száján. Még mielőtt megkérdezhettem volna, a férfi már válaszolt is:

– Bótai bor, tavalyi.

Rám nézett, összerosolyogtunk. Ez volt a végérvényes jele annak, hogy összechapott a fejem fölött a Bükki Hegyhát.

Egy kortyot le is küldtünk a bótai borból. Egész más volt ezzel a tudattal inni: bótai bor – erről írt Barta Zoli is az „Üvegfal mögött”-ben.

A férfi jellegzetes, ösztönös mozdulattal törölte le kézfejevel a szája sarkán maradt borcseppeket, aztán megköszöri a torkát, szinte ösztökélt arra, hogy kérdezzem. Ekkor már nem láttam ugyan semmi értelmét, hiszen ez a nap a szövődéseimbe is beivódott, kötelességtudattól vezérelve mégis bekapcsoltam a diktafont. Igazítottam rajta, és letettem a durván ácsolt asztal lapjára kettőnk közé.

Az interjúkészítés valahol elhalt a távolban, azt szerettem volna, ha csak üldögélünk a csendes hőségben, és időnként szólunk elhagyott kertekről, dűlőkről, fák, kövek, madarak lelkéről, a szürkületi harmatról, a teliholdról.

Volt valami megismételhetetlen ezekben a pillanatokban, amit a büntől is rosszabb érzéssel lehetett csak megtörni. Végül erőt vettem magamon, hiszen mégiscsak én voltam az, aki határozott céllal jött el ide.

– Mesélje el *azt* a napját! – kezdtem hozzá.

– Maga az egész nap nem is túl érdekes. Budapesten voltam, a hajnali busszal mentem el itthonról. Régen úgy hívták, hogy "munkás-járat", ma már csak megszokásból tartja fenn a közlekedési vállalat, szerintem. De ez mindegy is. A történet szempontjából tulajdonképpen ott kezdődik minden, hogy Füzesabonyban nem értem el a miskolci buszt, azzal két órával

korábban érhettem volna haza. Az a járat már régen elment, mire beért a vonat, a következőt meg nem volt kedvem megvárni, így aztán felszálltam az egri buszra, ami bevitt a vasútállomásig.

– Ezért vett tehát jegyet Egerben, így már értem! El nem tudtam képzelni, hogy ha Budapestről utazik haza vonattal, miért nem vásárolta meg a Keletiben a jegyét egészen Sátáig.

– Igen, ez volt az oka, hogy Egerben vettem jegyet hazáig. Ott aztán megláttam Barta Zolit, de ő azt hiszem, engem nem látott, mert az állomáson végig a hátánál álltam. Előttem vett jegyet, én következtem rögtön utána. Éppen meg akartam szólítani, amikor betódult valami ötven kiránduló gyerek, tudja, hátizsákokkal, csomagokkal, és akkor elveszítettem szem elől.

Kezdtém érezni a remek bótai bor hűsítő hatását, hosszú, alapos kortyokkal fogyasztottam az izzadó falú pohárból.

– A sok gyerek között nem találtam meg őt elsőre. Biztosan tudja, hogy ez a szerelvény három kocsiból áll, az egyik ezek közül dohányzó. Ezt kizártam, mert tudom, hogy Barta Zoli sem dohányzik, így a maradék kettő közül felszálltam az egyikre, mint később kiderült, pont' nem arra, amelyikben ő is utazott. A gyerekektől megkérdeztem, hogy meddig utaznak, azt mondták, hogy Szilvásváradig. Azt terveztem, hogy ott majd átmegyek a másik kocsiba, mert a gyerekek zsvajától addig úgysem tudtunk volna beszélgetni.

– Ők aztán le is szálltak Szilváson...

– Le, igen, de olyan nehezen és körülményesen, hogy én fennmaradtam abban a kocsiban. Csak a másik, a „hivatalos” szilvási megállóhelyen tudtam átmenni, szerencsére itt is megállt a vonat, leszálló volt csak, felszálló nem.

– És akkor rögtön odament hozzá...

– Igen, azonnal odamentem. Régen láttam már, és valójában még alig beszéltem vele személyesen, szerettem volna kihasználni az alkalmat, amíg a vonat hazaér.

– Mióta ismerik egymást?

A férfi elmosolyodott.

– Ismerjük? Tulajdonképpen csak én ismerem, neki én egy falubeli lehetek, akit ritkán lát, és nem is emlékszik rám. Bár...

– Igen?

– Már sokszor bebizonyosodott róla, hogy az emberek tévesen feltételeztek róla dolgokat. Amikor leültem vele szemben, mindenesetre úgy tett, mint aki felismer engem, de egész idő alatt látszott, hogy nemigen tud hova tenni.

– Később sem ismerte meg?

– Nem tudom. Szerintem éppen akkor jött rá, hogy ki is vagyok én, amikor leszálltunk a vonatról a sáta megállóhelyen. Közben sok mindenről beszélgettünk, illetve inkább azt mondom, hogy sok mindenről beszéltem én neki.

– Ő csak hallgatott?

– Nem, nem csak hallgatott. Jó beszélgető-társként időnként igyekezett kézbe venni a társalgás irányítását, de szemmel láthatóan nem találta a közös ösvényt.

– És mi lehetett volna az? – kérdeztem, mert úgy gondoltam, hogy én viszont megtaláltam.

– Ha végre rájön, hogy honnan ismer engem...

– És honnan? – kérdeztem újra, de majdnem meg is bántam, olyan érdekes hangsúllyal hangzott el a kérdés. Egyszerűen csak helytelen hangszínt választottam.

Természetesen elolvastam többször is a szóban forgó történetet, sőt ma reggel ébredés után is újra átfutottam, nehogy valami kis apróságon csússzon el az interjú. "Üvegfal mögött", ez a címe, és erről is szól. A véletlenek különös összejátszásának eredményeképpen – mint tudjuk, ilyenek pedig nincsenek – ők ketten találkoznak a vonaton, majd beszélgetni kezdenek. Aztán később szinte egymás nyomát tapossák itt, a faluban, de többé nem találkoznak, pedig az lehetett volna az egész történet csúcspontja, mert világaik az idő folyásában máshol helyezkednek el, csak a helyszín ugyanaz: Sáta. Mintha üvegfal mögött lettek volna, az ellentétes oldalon. Pedig ugyanazt az utcát taposták mind a ketten, egyazon időben, de egymást - így az életeik között nyílt átjárót - többé nem találták már meg. Összeért két valóságos világ, de védőburkaik biztonságosan őrizték saját logikus egyszerűségüket.

Csúcsosodó izgalmam eredményként kiszárad a szám, így csak szikvizet töltöttem a poharamba, az is jól esett.

– Honnan ismerheti Barta Zolit önt? – kérdeztem tőle.

– Hmm... Ez egy régi ismeretség. Csodálkoztam is, hogy nem emlékszik rám.

– Mert végül mégsem jutott eszébe?

– Ahogy megfigyeltem: nem. Pedig amikor jött a kalauz a jegyeket ellenőrizni, még a családi fotókat is meglátta a tárcámban. Akkor tényleg azt hittem, hogy beugrik neki minden.

– És nem...? – kérdeztem.

– Sajnos nem. Megmutattam neki a képeket, végignézte, udvarias megjegyzéseket tett rájuk, ahol úgy kellett, de éreztem, hogy nem kapott több információt rólunk. Egy kép érdekelte különösen, annál tovább időzött, mint a többinél.

– Melyik volt az? – kérdeztem gyorsan, mert újabb nyomot sejtettem.

– Várjon csak – válaszolta a férfi, és a nadrágja zsebébe nyúlt. A tárcájában lévő fotók között kezdett keresgélni, majd az egyiket a kezembe adta.

– Ez volt az!

Megnéztem a képet. A képen egy fekete hajú asszony állt egy számomra is ismerősnek tűnő épület előtt. Világoskék nadrágot, pulóvert viselt, valamilyen készüléket tartott a kezében, ha jól láttam, mobiltelefont. Megnéztem mégegyszer a képet. Pont' ugyanúgy jártam, mint a szerző az eredeti történetben: az épület rendkívül ismerős volt, de az asszonyt sajnos nem ismertem én sem, pedig elég szemrevaló menyecske képét mutatta, azt meg kell hagyni. Kissé oldalt fordítottam a fejem, hogy rálássak a Fáy-kastélyra, a történetben ez előtt állt az asszony. Semmi különös nem látszott: ugyanazok a díszes minták a falakon, ugyanolyan építészeti megoldások az ajtók-ablakok körül, címer az ajtó fölött, rendezett park, hátul autók. Hmm.

- Látom, megragadta a kép... – szólalt meg aztán a vendéglátóm.
- Igen – feleltem óvatosan.
- Sajnálhatja is, hogy nem látja minden nap ezt! – és karjával a kastély felé mutatott.

A kastély csendben, méltósággal, a maga természetességében állt a vadgesztenyefák árnyékában a domboldalon, örvénylett körülötte a hőség. Világos, vastag falaival szinte átsugározta felénk a forró levegőt. Körötte a rendezett kert bíbor és narancs árnyalatú virágágyakkal, életerejük teljében tobzódó növényligetekkel. A sövényekkel szegett kavicsos sétányokon körbejárható kastély bizalmasan nyitva hagyott, pótolhatatlan ékszerdobozra hasonlított, amelyet figyelmes műgonddal megterített asztalra helyezett el az anyatermészet. A park ősfái között emberek sétáltak napernyőkkel, mások lugasokban hűsöltek, beszélgettek, szunyókáltak az árnyékban.

Valóban sajnáltam, hogy nem láthatom ezt minden nap.

- Kérem, folytassa a történetet!
- Lássuk csak! Megnézte tehát a családi fotókat Zoli, és úgy tett, mintha valami vagy valaki ismerős lenne számára. Mondjuk a kastély nyilván ismerős volt...
- Később viszont miért írt róla úgy, ahogyan? – szakítottam félbe a férfit óvatos közbeszólással.
- Igen, ezen csodálkoztam én is. Még a feleségem hozta be a könyvet, amiben megjelent az írás, hogy nézzem csak meg, miket írál Barta Zoli a kastélyról.

Készültem a témából, az asztal lábához vetett táskámból előhúztam azt a bizonyos könyvet, a „Sátai Füzetek”-et, és felütöttem az „Üvegfal mögött” című résznél, ahol a szerző az épületről ír: *"A kastély ugyanúgy nézett ki, mint az elmúlt évtizedekben bármikor.*

Elhagyottan, hulló vakolattal, szomorúan álló, tekintélyes műemlék. Parkjában és kertjében szabadon elburjánzó, mondhatni tomboló növényzet, használaton kívüli benőtt terek, lugasok. Az épület ablakai vakon tátongtak, az egyik ablakszárnyat kivágta a szél, oda befészkelte egy leleményes madár."

Az elmúlt évtizedekben bármikor?

Újra megnéztem a kastélyt, innen a domboldalból. Egy fotós súlyos pénzeket fizetne ezért a beállításért, ami innen látható. Az épület dicsőségesen állt a szemben lévő domboldalon a maga pompájában, előtte az őspark a hatalmas fákkal, mögötte parkoló, hátul a dombtetőn gyümölcsöskert, a fái között szénaboglyák.

A legtökéletesebb festmény a kastélyról. Sehol egy hulló vakolat, sehol a szabadon burjánzó növényzet, sehol a vakon tátongó ablakszemek.

– Ez lehetett az üvegfal egyik oldalán...? – kérdeztem csak úgy magamban, nem is vártam választ a kérdésre.

Beszélgetőpartnerem nem is figyelt rám, folytatta tovább saját történetét.

– Még jóval ez előtt beszélgettünk a feleségemmel Zoliról. Akár véletlenül is szóba kerül itthon valamelyik írása a faluról, és elég sokszor vitázunk róluk, míg végül mindig az derül ki, hogy a helytörténeti témákban verhetetlen. Egyszer arról beszéltünk, hogy mi lehetett volna ő, ha nem pont' író válik belőle...

– És? Mire jutottak?

– Az az igazság, hogy nem voltunk képesek másnak elképzelni. Se boltosnak, se hivatalnoknak, se – mondjuk – egy bankárnak.

– Igen, valószínűleg igaza van ebben is, én sem tudnám másnak elképzelni.

Újabb poharat töltöttünk, most már mind a ketten csak szikvízzel. Jól esett a hideg folyadék, és számomra pótolhatatlan élménnyé vált a történetet végigbeszélni olyan emberrel, aki átélte az egészet. Neki pedig egyértelműen jól esett beszélgetni erről még úgy is, hogy a délutáni melegben meg-meglassult a beszélgetés.

– Aztán megérkeztek Sátára... – noszogattam egy kicsit, hogy haladjunk előre a történetben.

– Igen. Mire megnézegette a fotókat, addigra szépen lassan beballagott a vonat a sáti megállóhelyre. Leszálltunk, más le- vagy felszálló nem is volt. Én azt hittem, hogy együtt gyalogolunk le a dombról a faluba, de ő odaköszönt és a másik pillanatban, mire a vállamra

igazítottam a táskámat, már nem is láttam.

– Itt azt írja – mondtam a könyvvel a kezemben – hogy a biciklijét kereste elő, amit a barátja egy fa törzséhez láncol, mire ideér a vonattal.

– Lehetséges, hogy így volt. Én viszont nem vártam rá, amikor láttam, hogy nincs sehol, elindultam egyedül a faluba.

– És az öreg? Béla bácsi? Emlékszik rá? – kérdeztem, mert ez viszont kezdett felettébb érdekelni most már.

– Öreg? Hol? – hökkent meg a férfi.

– A vasúti megállóban.

– Nem volt ott rajtunk kívül senki más. Se öreg, se fiatal.

Itt felemeltem a kezem, hogy időt kérjek a beszélgetés menetében. Újra felütöttem a könyvet, és hangosan felolvastam az ide vonatkozó részt a történetből: "*A megállóban nem volt nagy élet, egyedül az öreg Béla bácsi üldögélt egy padon, oda is köszöntem neki.*"

Csendben végighallgatta a felolvasásomat, aztán szelíden elmosolyodott:

– Ő ezt írta, igen. De higgye el, nem volt ott más rajtunk kívül aznap.

Ezen a ponton teljesen azt hittem, hogy értem a történetben rejlő kettősséget. A következő időpillanatban az éppen rendeződő gondolataim közé ömlöttek az ismerős, de életemből mégis hiányzó lenyomatok: egy másik múlt és egy másik jövő emlékei. Nagyon ismerős emlékek voltak, de kusza kavargásukat végigkísérte a „mintha” érzés nagyon erős jelenléte bennem.

Honnan ismerősek az emlék-képek, ha nem is a sajátjaim?

Elmélkedésemben már ebben a „mintha”-múltban és jövőben jártam, a motívum azonos volt a vonaton utazó sáta férfi és Barta Zoli esetével: ismerem, ismerem – de vajon honnan?

Különösen lassúra fogtam a gondolati körforgás jeleneteinek váltakozását ebben az ismerős múltban és jövőben, ami nem tűnt a sajátomnak, de feloldást nem találtam az öreg vasutas személyére vonatkozóan.

Barta Zoli ott látta a vasúti megállóban, a sáti férfi, akivel együtt szálltak le a vonatról, nem. A tévedés lehetősége kizárt, a helyzet megegyezett azzal, mintha valaki nem látná a boltban a kasszát: nehezen lehetne elképzelni.

Még mielőtt bármelyik valóság magába szippantott volna, a hőségtől bágyadtan, mondhatni beleegyezően, csak intettem a fejemmel, hogy legyen szíves folytatni.

Folytatta.

– Elindultam egymagam a falu felé. Kihalt volt a falu, beláttam végig a területet a főutcáig.

– Ő nem jött a biciklin?

– Amíg én leértem a dombról, addig nem. Megmondom őszintén, hogy én azt hittem, a kerteken keresztül jött be a faluba, és nem is kerestem már.

– A kerteken keresztül? – kérdeztem, mert ezt nem értettem.

– Igen. A megállóhelyről a kerteken keresztül hamarább el lehet jutni a falu Ózd felé eső részébe.

– Tényleg? Miért, mi van ott, amiért azt feltételezte, hogy ő arra ment?

Most egy kissé hökkenten rám nézett, de aztán valószínűleg láthatta rajtam, hogy tényleg nem tudom a választ a kérdésére. Egy kicsit mintha zavarba is jött volna, mielőtt megszólalt.

– Nos hát, ööhm... Arra van például a Béke utca.

– Igen, valóban, itt ír is róla – mutattam a könyvben, de a férfi nem figyelt rám. Mondta tovább a történetét.

– Tehát egyedül értem haza, ez a lényeg. Otthon lefürödtem, ettem valamit, aztán kijöttem ide, ahol most ülünk, hogy kipihenjem azt a napot. Később kijött utánam a feleségem, és elkezdtünk megint Barta Zoliról beszélgetni, elmeséltem neki, hogy aznap találkoztunk a vonaton. Erről beszélgettünk.

– Mivel kapcsolatban?

Fejével a kastély felé bökött, közben újabb adag szikvizet töltött a poharába. Egy kézmozdulattal felém kínálta a borosüveget is, de nemet intettem, így visszarakta a favödörbe, a hideg vízbe. Egy hűvös csepp a karomra röppent az üvegről, de ott szinte azonnal elpárolgott. Meleg volt.

– Vele meg velünk kapcsolatban... Mondtam a feleségemnek, hogy nem úgy tűnt fel, mintha emlékezne ránk. Meséltem aztán a fényképeket is, meg hogy mennyire megnézte a kastély előtti képét.

– És? Mire jutottak?

– Arra, hogy itt a remek alkalom arra, hogy mégis megismerjen minket, annak ellenére, hogy aznap nem emlékezett ránk.

– Meghívták ide, magukhoz?

– Nem, még eddig nem. Túl keveset van itthon, hogy ránk is jusson ideje. De tervezzük ezt. Ha megírja a cikkben, akkor innen is üzenem, hogy bármikor szívesen látjuk!

– Persze, megírom, hogyne – ígértem meg szívesen.

– Végül abban maradtunk, hogy a feleségem összegyűjtött néhány olyan családi képet, amelyeknek mindegyikén szerepel a Fáy-kastély. Azon kívül mindegy volt, hogy mit ábrázolt a kép, rajta van ő maga a gyerekekkel, én, én a gyerekekkel, van amelyiken csak a kutya szaladgál a kastély parkjában, de volt a hátsó parkolóról is kép, vagy az első teraszról, ahol a szállóvendégek fogyasztottak. Nyolc-tíz képet szedtünk össze hirtelen. Erről biztosan megemlékezik rólunk.

A szédítő melegben végigfutott a hátamon a hideg. Nem mondanám, hogy jólesett.

Kézzel fogható emlékek ajándékba, egy olyan világból, amely a másik ember számára nem is létezik.

– Biztosan, erről biztosan meg fog emlékezni magukról...

A férfi aztán tovább folytatta:

– Annak a napnak az éjszakája elég különös volt nekem. Nagyon meleg volt, és sokáig itt

ültem kint, ezen a lócán. Később, amikor már harmatos lett a fű, hanyatt feküdtem benne, és néztem az éjszakai égboltot. Gondolkodtam, számláltam a csillagokat, de rendre elakadtam és újra kezdtem, egészen addig amíg el nem aludtam. Gondolhatja, hogy milyen lehetett aludni a harmatos fűben. Mindenféle zagyvaságot álmodtam a kastélyról, beszélgettem álmomban Barta Zolival is, de nem akart rám figyelni, csak integetett és mosolygott. Aztán hajnalban arra ébredtem, hogy a tejszállító kocsik egy hatalmasat fékez lent a faluban, még talán dudált is. Vajon ki járhatott ilyen korán a faluban? Talán valami kutya vagy macska lehetett. Mindegy, akkor mentem be, és még az ágyamban aludtam egy órácskát.

Egy vezér-gondolat kezdett kialakulni a fejemben.

– Mondja, onnantól, hogy leszálltak a vonatról, nem is találkoztak aznap? – kérdeztem.

– Aznap? Azóta sem találkoztunk! – válaszolta szemrehányással a hangjában a beszélgetőpartnerem. – Úgy higgye el, ahogy mondom: másnap reggel biciklire ültem, és keresni kezdtem, hogy hol van.

Nem bírtam kivárni, mire végigmondja, újra megkérdeztem:

– Végül miért kellett a postaládába bedobnia a fotókat?

– Éppen ezt próbálom elmondani. Végigkerekkeztem a falun, minden olyan helyre elmentem, ahol előfordulhatott.

– Otthon nem is kereste? – szakítottam félbe újra. Ő kissé ingerülten válaszolt:

– Nézzon le, innen látnám, ha otthon lenne, és higgye el, aznap éjszaka nem volt nála villanyfény... - ezzel a völgybe mutatott, ahol csendesen és árván állt az író háza.

– De hiszen itt írja - mutattam a könyvet – hogy felkapcsolta, majd vissza lekapcsolta a villanyórát, és tüzet rakott az udvaron, úgy vacsorázott!

– Látja, az tényleg lehetett úgy, innen nem látszik a tűzrakóhely – mondta, aztán eltöprengett ezen.

Ritkás csend ült közénk. Ez a két ember idő más-más oldalán volt azon a napon, sőt egész

életükben. A vonatutazás alatt egymásba nyílt a két jelen, hogy aztán a két valóság közé – önműködő javítórutinként - áttetsző időhártya ereszkedjen.

A felismeréstől újra borzongni kezdtem – belülről. Ez tehát az oka annak, hogy ez a két ember nem találkozott a vonatról való leszállásuk után személyesen, sőt, azóta sem. Az időfolyamban közös múltjuk lehetett, vagy közös jövőjük lesz, amelyek miatt ismerős volt a másikkal mintája azokról a pontokról, ahol váratlanul összefolyt a jelen. Hogy ez a helyzet nem csupán a képzelet játéka, arra kézzel fogható bizonyíték a könyv.

Óvatosan rásandítottam, ott hevert az asztal durván ácsolt lapján. Barta Zoltán: Sátai Füzetek.

– Mindenesetre – folytatta egy kicsivel később –, a képeket egy sárga borítékba raktam, és elkezdtem keresni vele őt. Ez másnap reggel volt, tudtam, hogy vasárnap estig nem megy haza, és azt is tudtam, hogy hazafelé is vonattal fog menni. Végül, mivel sehol nem találtam, bementem a barátjához az ivóba, és megkérdeztem, hogy hol lehet Barta Zoli, ha éppen sehol nincsen? A csapos kijött velem az utcára, és elmagyarázott egy házat nem is messze innen, ahol most az öreg Kati néni lakik, hogy ott találom Zolit.

– És ott találta? – kérdeztem értetlenül.

– Dehogyan találtam... Hogy is találhattam volna, amikor Kati néni, az egyedülálló öregasszony lakik ott, mit keresne ott Barta Zoli? Nem is értettem az egész helyzetet.

– És mi történt aztán?

– Semmi különös. Felpattantam a biciklimre, megkerestem a házat, és a postaládájába dobtam a borítékot a fényképekkel. Amikor kijöttem az épület elől, a csapos még mindig kint állt az utcán, és engem nézett, ahogy elindulok hazafelé. Ennyi történt, semmi más. Pedig szívesen beszélgettem volna még Zolival, sok mindent tudtam volna neki mesélni a kastélyról.

Újra csendbe burkolóztunk. Mindkettőnk felsőtestére rátapadt az izzadsággfoltos ing a fojtó hőségben, pedig igyekeztünk pótolni a folyadékvesztésüket hol szikvízzel, hol egy-egy laza fröccsel. Nem beszéltünk össze, de mégis mindketten a Fáy-kastélyt, illetve Barta Zoli csendes házat figyeltük felváltva.

Csend, forróság, keveredő időfolyam.

A dombtetőn a magas fűszálak tetején megállt a hőség. "A nyár forró, és mozdulatlan",
tényleg.

– Mi történt még azon a hétvégén? – kérdeztem, de már csak azért, hogy valamilyen
befejezést tudjak kanyarítani majd ennek az írásnak a végére.

– Semmi, eseménytelenül telt el. Még aznap többször, és másnap, vasárnap is kerestem több
alkalommal Barta Zolit, de nem találtam meg. Az ivóból éppen akkor ment el mindig,
amikor ott kerestem, máshol meg nem is látták. Viszont volt egy érdekes közjáték később.

– Igen, folytassa kérem...

– Látja ott azt a kis épületet? – kérdezte a férfi, és dél felé mutatott.

Néztem arrafelé. A falu házai mögött egy másik domb állt, rajta temető, halottasház,
kopjafa. Néztem őket figyelmesen, de nem észleltem semmit, amire a beszélgetőpartnerem
gondolhatott. Kissé el is bizonytalanodtam, vajon mire gondolhatott?

– Igen? Látom! Melyiket?

– Ott balra, azt a kis épületet nézze.

Aztán azt néztem. Egy kisebb, kápolna alakú épület állt a temető falu felőli sarkánál. Innen
messziről alig lehetett kivenni, hogy mi az.

– Szombaton este ott láttam kint Barta Zolit...

– Ne mondjon ilyet, hiszen az épületet alig látni innen, nem még egy embert körülötte!

– Szabad szemmel nem is, de ezzel igen! – mondta, és a háta mögül egy távcsövet húzott
elő. Levette a lencsevédőt, és a kezembe nyomta a szerkezetet.

– Csak nézzen bele! – biztatott.

Valóban, a távcsővel úgy látszott az épület, mintha az orrunk előtt lett volna. Kis kápolna
állt a temető gátjában. Újonnan épültnek látszott, frissen vakolva, színezve, körülötte
dísznövények és virágok. Szép volt így messziről, megígértem magamnak, hogy

legközelebb, ha Sátán járok, megnézem ezt a kápolnát is.

– És itt látta Barta Zolit? – kérdeztem türelmetlenül.

– Igen, estefelé, amikor már szürkült egy kicsit. Gyalog volt, leült a kápolna földjére, és nézett a falu felé. Elég jó kilátás van onnan a völgyre, egyszer próbálja ki.

– Tervezem mindenképpen, igen.

– Szóval ott üldögélt egy darabig.

– Nem próbált kimenni hozzá? Ha úgyis beszélni akartak?

– Dehogynem. Biciklire kaptam azonnal, de el se hinné, mire kértem, már senki nem volt ott. Még meg is jártam, a Lilicében egy kutya majdnem megharapta a bokámat. Azzal együtt megérte volna, ha sikerül találkozni vele.

– Érdekes közjáték, így a végére.

– Mondtam...

A körülöttünk lévő tárgyak, növények, földhalmok ontották magukból az egész nap összegyűjtött meleget, tulajdonképpen elviselhetlenné téve a hőséget. Ezen már nem segített se a hűvös szikvíz, se a pincehideg fröccs.

– Vasárnap délután aztán nem bíztam a véletlenre. Tudom a menetrendet, így kimentem a délutáni vonathoz, tudtam, hogy azzal fog hazautazni.

– És, mi történt? Találkoztak?

– Ugyan, dehogy.

– Mondja már...!

– Bedöcögött a vonat Kiskapud felől, megállt, kinyílt az ajtó, majd becsukódott. Se leszálló nem volt, se felszálló. Egy kicsivel később elindult és lassan eltűnt a Bélkő felé. A gazban találtam egy fához láncolt biciklit, még meleg volt az ülése, valaki ült rajta nem sokkal azelőtt.

Az izzadással elvesztett folyadék pótlására még felhajtottam egy pohár vizet. A történetben ez a pont volt a végszó, Barta Zoli felszállt a vonatra és hazautazott. Az időfolyam helyreállni látszott a vasúti megállóban, hiszen egyikén sem látták egymást, de mindketten felfedezték a másik nyomait maguk körül. A továbbiakról ez a férfi, a sátoi, semmilyen más

információt nem ismert már.

Óvatosan, mintha egy éppen most fellelt kora-ókori írásemléket vennék a kezembe, és attól tartanék, hogy már az érintéstől is elporlik, felemeltem a Sátai Füzeteket az asztalról, és lassú, puha mozdulatokkal raktam el a táskámba.

Búcsúzásképpen körbevitt a kertjében ez az ember. Különös birodalma volt, idefelé jövet nem volt alkalmam, vagy talán nem is akartam megfigyelni.

Mintha az időtlenségbe sétáltunk volna bele. A napfény megtört a fák lombjain, alattuk fényoszlopokon nyugvó árnyas lugasban lépkedtünk. A domboldalon szabadon tenyészett minden, ami kinőtt a földből, de mégis valamiféle eredendő rendezettségben foglaltak helyet a növények. Egyszerre éreztem a gyep és a friss kakukkfű harmatnedves illatát, hallottam a fák kérgén futó hangyák, bogarak lépteinek nesztét. A szürkületben a kert sarkában megbújva erdei szamóca-liget tenyészett. Bármerre fordultunk a ligetekben, egyre erősebben vágytam arra, hogy része legyek ennek a kertnek, ennek a falunak, ennek a vidéknek. Jó lenne itt élni, itt örvendezni vagy akár szomorkodni, őszi sarát taposni, tavaszi kertjeit gondozni, udvarain hanyatt fekvé a nyári égbolt csillagait számolni, téli fagyban tüzelni, sőt, úgy egyáltalán, ezt a levegőt belélegezni – bármelyik időfolyamban.

Házigazdám elmaradt tőlem, hagyta, hogy újra és újra elmerüljek ebben a kivételes környezetben. Engem pedig visszavonhatatlanul magába szippantott a Bükki Hegyhát. Mintha egy olyan részét találtam volna meg az életemnek, amiről azt sem tudtam, hogy elveszítettem.

Búcsúsétánk közben végül az egyetlen lehetséges minta jutott az eszembe, amit az ember ős-emlékezetéből előáshat: a Paradicsom.

Nehéz szívvel léptem a kertből az udvarra. Néhány óvatos levezető mondat után elbúcsúztam a sátai férfitől, és kiléptem a porta kapuján. Amint koppant a súlyos fakapu, abban a pillanatban valóban úgy éreztem magam, mint akit kiűztek a Paradicsomból. Furcsa felismeréseket várva kerestem a tereptárgyakat, épületeket azért, hogy helyre tudjam tenni magamban az imént lezárt beszélgetést, és hogy nyilvánvalóvá váljon számomra is, hogy melyik időfolyamban vagyok.

Végigsétáltam a falu főutcáján. Az épületek és a tereptárgyak nem sokat segítettek az idő

szálainak összefésülésében. A lekopott kilométerkőtől kezdve a iskola kerítésén át a patak vizéig ezek a tárgyak és jelenségek csupán egy megismételhetetlen, egyedi környezetet teremtettek annak a helynek, amit a világban Sátának neveznek.

Egyértelmű volt, hogy csakis Béla bácsi, azaz egy harmadik nézőpontból elmondott történet tudná helyre rakni a dolgot.

Jócskán volt még időm a kocsim megérkezéséig, ezért elindultam, hogy megkeressem az öreget. Az eredeti történetben nem volt szó róla, hogy hol lakik az öregember, ezért a járókelőket megkérdezve igyekeztem kideríteni, hogy hol lakik.

Szerencsém volt, hamar útbaigazítottak, egy közeli házat mutattak, azzal, hogy „ott keresse!”. Az öreg az udvarán tett-vett óvatos mozdulatokkal, éppen ráért beszélgetni, „de csak az esti vonatig”. A verandán kínált hellyel egy hokedlin, ő maga a lépcső tetejére ült, hogy egy faoszlophoz támaszthassa fájós hátát.

– Mivel tölti a napjait? – kérdeztem, amikor elhelyezkedtünk.

– Mivel-e? Hűsölök, járom a mezőt, erdőt, ami az utamba kerül. Ameddig bírom.

– És amikor már nem bírja?

Az öreg rám nézett, elmosolyodott, óvatosan rázta a fejét.

– Olyan nincs, hogy nem bírom. Legfeljebb megpihenek néha.

– Aznap is éppen pihent, délután – intettem a könyv felé, amit már kiraktam az asztalra.

– Az a', leültem egy kicsikét. A vasúttól vagyok nyugdíjas, tudja. Mindig úgy teszem, hogy a megállóba' legyek, amikor jön a vonat.

– Igen, mondták a faluban, hogy amíg maga kint nem ül, addig nem kell sietni a vonathoz. – bólogattam biztatóan.

– Szeretem megfigyelni a szerelvényt... Ahogy jön, ahogy megáll, elindul. A mai vezérek már nem mind ismerem, az utasokon is sokat kell gondolkodni, míg eszembe jön, hogy kinek a kije.

- Tehát aznap is ott ült...
- Ott. Van a megállóba' az a piros pad, azon szoktam megpihenni.
- Minden rendben volt azzal a vonattal, aznap délután?
- Két percet késett, azt leszámítva minden rendes volt. A vezért nem ismertem, illendőségből intettem azé' neki.
- Aztán leszállt Barta Zoli. Mit szól, hogy beleírta magát, Béla bácsi, a történetbe? -
- Erről írt, ott vótam, benne vagyok. Olvastam, az unokám hozott belőle. Benne van a nevem, legalább olvassák majd itt is, nemcsak a sírkeresztben.

Nehéz lett volna nem észrevenni a büszkeséget az öreg hangjában.

- Meg oszt', a falut írja, mindig. Az jó. A faluba' meg én is benne vagyok.
- Sokat olvas, Béla bácsi? – kérdeztem.
- Én-e? Hát úgy módjával. De ezeket mind elolvastam – intett ő is a könyv felé.
- Mi történt aznap délután a megállóban? – fordítottam vissza a beszélgetést.
- Nagyon semmi. Belassított a szerelvény a megállóba, Zoli leszállt róla. Odaköszönt nekem, jó hangosan, pedig nem hallok nagyot, utána bement a gazba, a vadalmafa alá. Oda hozza ki neki a barátja a biciklit, kiszedte, oszt' elment.
- Hányan szálltak le a vonatról?
- Ő egyedül. Más nem. Se le, se fel.
- De azt írja, hogy egy szőke hajú, kerekfejű embérral jött, akivel itt szálltak le együtt.
- Úgy írta, igaz. Gyött is Zoli másnap reggel, a frászt hozta rám. A harmatba' tapostam meztélláb, mert tudja, ha így járkál az embér a harmatba' jókor reggel...
- Igen, olvastam, Béla bácsi. Miért kereste magát?
- Ezt az embérrt kérdezte-e, akit maga is mondott. Ezt a szőkét. Hogy ismerem-e, meg hogy tegnap együtt gyött-e vele.
- És, ismeri?
- Nem úgy van a'. Csak sorba'.

Béla bácsi belejött a beszélgetésbe, magyarázón felemelte jobb kezének mutatóujját, úgy folytatta.

– Mondtam Zolinak azonmód, hogy egyedül gyött a vonattal, de mint az ujjam. Erre nagyra nyitotta a szemét, megfordult és elszaladt. Mint aki be vót sózva, úgy kapdosta magát.

– És, mi volt még? – nógattam az öreget.

– Aznap semmi. Majd harmadnap, amikor Egernek ment a vonat délután, megint itt ültem. Észre se vettem, de mire begyött a vonat Kiskapud felől, az az embër is itt vót má' a megállóba', akit Zoli keresett először. Csak ott állt, nézte a vonatot, meg forgatta a fejét, mint a veréb. Kinyílt az ajtó, de se le, se fel nem szállt senki, de még a kalauz se. Na, mondom így magamnak: nézze meg a vak tyúk, ilyen sose' szokott lenni. Amikor osztán elhaladt a vonat a kanyarba', fogta magát az az embër, oszt' visszaballagott a faluba. Én meg mintha ott se' lettem vóna, gyött-ment előttem.

– De ismeri ezt az embert?

– Ismerem... Nagyon nem, valami sátai.

Béla bácsi homorította, majd domborította a hátát, mint egy vén macska. Aztán felállt.

– Ne haragudjék, nekem most járnom kell, mer' akkor egész éccaka nem alszok a hátamtól.

Elbúcsúzkodtunk a kapuban, az öreg balra indult, a vasúti megálló felé, én jobbra a templom felé. Megígértette velem, hogy küldök a riportból neki, ahogy megjelenik. Pedig nem oldott meg semmit a vele való beszélgetés, szemmel láthatóan a történet mindkét főszereplőjének, de Béla bácsinak is vannak jövőbeli emlékei valakiről, akit ebben az árnyékvilágban nem is ismert.

A templom előtt leültem a padra, és becsukott szemmel süttetem az arcom a lebukó nappal. Időnként felnyitottam a szememet, és figyeltem a kora esti gyér sátai forgalmat. Gyalogosok, biciklisek, autósok. Némelyikük rám köszönt, talán megismertek. Mind-mind tartott valahová, olyan is volt, akik csak céltalanul kószáltak az esti felfrissülő levegőben – üvegfalon innen, vagy túl.

A kocsi a megbeszélrt időpontra érkezett meg értem. Már ráborult a sötét Sába főutcajára, amikor becsaptam az ajtót magam mögött, és elfeküdtem a klíma hűvösében a hátsó ülésen.

Elindultunk. A bor, a meleg és a fáradtság elég volt ahhoz, hogy gyorsan lecsukódjon a szemem – majd rövid idő múlva kipattanjon, és a nyilvánvaló összefüggést felismerve, pánikba esve okoljam magamat a továbbiakban.

Hogy is fejezte be Barta Zoli az *Üvegfal mögött*-et? "*Kutatási eredmények szerint Sáta egy szőke, fejéhez tapadó hajú, kerek fejű ember volt.*" Hiszen egész idő alatt vele beszélgettem ma délután: egy szőke, fejéhez tapadó hajú, kerek fejű emberrel – de közben... Igen! Mintha valójában Barta Zolival beszélgettem volna! Attól a pillanattól kezdve egyáltalán nem voltam abban biztos, hogy ha visszafordítom a kocsit egy utolsó kérdést feltenni neki, megtaláltam volna-e őt a sűrű, bükki-hegyháti éjszakában.

© **Barta Zoltán: Sátai Füzetek** - Minden jog fenntartva!

A visszatérő – 2004

Sátai boszorkány 1902 – 2006

Párhuzamos álom – 2008

Üvegfal mögött – 2008

Interjú az üvegfal mögöl – 2009

*

Elektronikus kiadás: 2011

ISBN 978-963-08-1660-1

<http://bartaz.hu/>

*

Címlapkép – Cover image source:

freedigitalphotos.net - distributed by: nuttakit

Pen icon: iconarchive.com

A Ladányvölgyi viadukt [Gulyás Attila](#) rajza

*

Partnerek:

[RobotSzoft Kft.](#) – Soltszentimre

[BázisMobil](#) Szaküzlet és Szerviz – Ózd

*

Információ: a **Sátai Füzetek** című e-könyv ingyenes kiadvány.